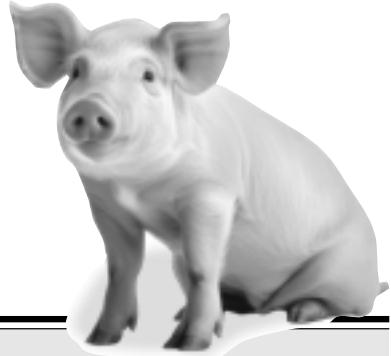

aduguns

Otrdiena ● 2025. gada 25. februāris

CENA tirdzniecībā 1,10 EUR

Dzīve laukos

3.

Baskāji skrien joka pēc

Foto - E.Gabranovs

Briežuciemā ministri nemainīs. Baskāju skrējiena dalībnieks Aleksandrs Pakalnītis, saņemot balvu, domubiedru vārdā (foto) pavēstīja, ka Briežuciemā kultūras ministri Zita Mežali atstās savā amatā uz laiku laikiem: "Lai Rīgā viņi ar to nemas, – tādus i šitādus liek, bet neko nevar izdarīt."

Edgars Gabranovs

Svētdien Briežuciema drosmīgākie ļaudis stājās uz starta līnijas, lai trešo gadu pēc kārtas apliecinātu sev un līdzjutējiem, ka ziemas priekus var izbaudīt dažādos veidos, tostarp skrienot ar basām kājām pa sniegu. Tautas nama vadītāja Zita Mežale zināja teikt, ka pirmie skrējieni notika jau pirms kādiem astoņiem gadiem.

Taujāta, kāpēc interesentus mudina skriet pa sniegu ar basām kājām, Z.Mežale smaidot paskaidroja, ka tas ir lielisks veids, kā izkāpt no komforta zonas: "Viss sākās joka pēc, turklāt vienmēr baskājiem atgādinu, ka, noskrienot distanci, būs jānokļūst atpakaļ." Lūgta atklāt, vai arī pati ir skrējusi, kultūras dzīves organizatore atzinās, ka bail kaut ko teikt vai solīt: "Lai nesanāk kā ar aušanu, kad pirms vairākiem gadiem publiski solīju to darīt. Neesmu noādījusi nevienu strīpiņu, kā arī skrējusi nevienu metru. Bet viss vēl priekšā – i strīpiņas, i centimetri..." Viņa lepojas, ka Briežuciema ļaudis ir aktīvi, tiesa, vairāk tiecoties dzedēt, dejot, ballēties un smieties. "Sports nav mūsu stiprā puse," secina Zita. Mārtiņš Mūrmanis, kurš baskāju skrējienā devās otro reizi, apgalvoja, ka tas ir forši. "Svarīgākais ir process," viņš uzskata. Procesa nepieciešamības nozīmīgumu akceptē arī Valentīns Mežals. Spriežot, vai it visos pasākumos

piedalās, pātagas dzits, Zitas vīrs atsmēja, ka vienmēr ir bijis aktīvs: "Patiesībā ir bijuši gadījumi, kad uz kādu aktivitāti vai pasākumu negribējās iet. Bet kā tu neiesi, ja paliksi bez zupas šķīvja vai kotlettes? Tā arī skrienu, lecu, tostarp 25 gadus deju kolektīvā nodejoju. Kur spēka recepte? Nezinu, tas ir kopā būšanas prieks."

Jāsecina, ka katru gadu baskāju skrējienā labprātīgi piedalās arī Mārīte Ločmele. Viņa uzskata, ka vietējai kopienai jāatbalsta ikviens aktivitāte, kas notiek pagastā: "Tāpat katru gadu skrienu Balkanos. Sajūtas pēc skriešanas pa sniegu ir kolosalas, kaut gan pēc tam tās pēdiņas nedaudz sūrst. Bet es gandarīts, ka atbalstīji un piedalījies!" Briežuciems nav iedomājams bez atraktīviem un humora bagātiem ļaudim. To kārtējo reizi apliecināja Olģerts Pundurs, atminoties, kā klājās kolhozu laikos: "Padomju laikos slaucējai pateica, ka būs jābrauc uz rajona centru un jāsniedz intervija. "Kas tā tāda intervija ir?" jautāja slaucēja. Direktors, paraustot plecus, atzina: "Nu, labi, nezinu, kas tā tāda ir... Drošības pēc nomazgājies." Visos Briežuciema pasākumos neiztrūkstoš ir Aleksandrs Pakalnītis. Viņš ir pārliecīnāts, ka dīvānu nekad neaizstās kopā būšanas prieki. "Neskrienam taču, lai kļūtu par čempioniem," uzsvēr Aleksandrs.

*Turpinājums 10.lpp.

Nākamajā
adugunī

● Ne asakas!

Zemledus makšķerēšanas čempionāts Motrīnes ezerā

● Kad vieta jādod senioriem

Ļaut piedzīvot cieņpilnas vecumdienas

Sacenšas zemledus makšķerēšanā

1.martā plkst. 9.30 Balvu novada čempionāts zemledus makšķerēšanā VILAKAS ezerā un **2.martā plkst. 9.30** Baltinavas apvienības Vectilžas kausa izcīņa zemledus makšķerēšanā Vectilžas ezerā. Iepriekšējā pieteikšanās (obligāta) **līdz 27.februāra plkst. 22.00**. Reģistrācija sacensību dienā no plkst. 8.45. *Dalījums grupās: vīrieši; jaunieši (2007.g. un jaunāki); sievietes un jaunietes. Katram dalībniekam līdzīgi jābūt diviem karodziņiem. Par zvejošanas atļaujām, veselību un drošību atbild paši dalībnieki. Veiksmīgus lomus!* Pieteikšanās un informācija – Peteris, tālr. 27824570.

Gimnāzija saņem balvu

Turpinot tradīciju, Latvijas Universitāte (LU) vērienīgā studiju festivāla "Universss@LU" laikā 21.februārī svinīgā ceremonijā

Īszīņas

pasniegusi "LU Skolu balvu 2024". Apbalvojums izceļ un godina Latvijas skolas, kas devušas nozīmīgu ieguldījumu skolēnu sagatavošanā studijām. Šogad balva pasniegta divās nominācijās – tām skolām, kuru absolventi iepriekšējā gadā visvairāk kuplinājuši LU studentu saimi, uzsākot studijas, kā arī tām skolām, kuru absolventi studijas veiksmīgi noslēguši. Balvu par absolūtajā vērtējumā lielāko LU absolventu skaitu aizvadītajā gadā saņēma Balvu Valsts ģimnāzija.

Seminārs uzņēmējiem

6.martā no plkst. 14.00 līdz 16.00 Balvu muižā, Brīvības ielā 47, ikviens interesents aicināts uz informatīvo semināru uzņēmējiem.

ISSN 1407 - 9844

Laikraksts iznāk kopš 1950. gada 5. marta ● Nr. 15 (9688)

Vārds redaktoram

Edgars Gabranovs

Šonedēļ Latvijā pieminam Krievijas sāktā kara trešo gadadienu. Pēdējie notikumi varētu ietekmēt un mainīt, šķiet, pasaulē ierasto lietu kārtību. ASV prezidenta Donalda Trampa izteikumi, ka Ukrainas prezidents Volodimirs Zelenskis ir diktators, šokēja ne tikai politiku. Kur nu vēl lielvaras prezidenta kritika, Zelenski faktiski vainojot Krievijas agresijā. Mēdz teikt, ka labāk, lai nebojātu omu, nelasīt ziņas un neskatīties televizoru. Rakstniece Regīna Ezera savulaik teikusi, ka vajag tikai mērķi, un allaž tūdaļ atradīsies arī roka ar akmeni. Vai tas nozīmē kļusēt, neko nerēdzēt? Pieļauju, ka ir gadījumi, kad zelts ir kļusēšana, un tāpat ir situācijas, kad kļusēt nedrīkst. Nedējas nogalē – Nacionālo partizānu bruņotās atceres dienā – noliksim ziedus pie Latgales partizānu pulka kritušo karavīru pieminekļa, kā arī sildīsimies pie atmiņu ugunskura Stompaku nometnes vietā. Kāpēc? Mēs nevaram kļusēt, mēs nevaram ignorēt savu vēsturi. Neviļus jāpiebilst, ka nereti rodas jautājumi arī par mūsu attieksmi un rīcībām. Februārī bija fantastiski pasākumi Balvu novadā, tostarp svinējām pilsētas dzimšanas dienu. Mulsināja fakts, ka izpalika Latvijas valsts himna. Tas nav ne pārmetums, ne darvas piliens medus mucā... Tās ir pārdomas, no kurām aicinu neatturēties arī jūs.

Latvijā

Krievijas agresiju var uzvarēt. Pieminot to, ka apritejuši jau trīs gadi, kopš Krievija iebruka Ukrainā, premjere Evika Siliņa aicina Latvijas iedzīvotājus turpināt atbalstīt Ukrainu un uzsvēr, ka Krievijas agresiju var uzvarēt, teikts viņas paziņojumā medijiem.

Saziedoti vairāk nekā 2 miljoni eiro. Ziedoju mu straumēšanas platformā "Stopify", kas vāc līdzekļus un organizē ekipējuma piegādes Ukrainas armijai, saziedoti jau vairāk nekā 2 miljoni eiro, intervijā Latvijas Radio raidījumā "Labrīt" pavēstīja platformas idejas autors Māris Upenieks.

Kāpēc bērni iziet no mājām un pazūd? Katru gadu Valsts policija fiksē vairāk nekā 500 bērnu pazušanas gadījumus. Protams, ne vienmēr vainojama vecāku nolaidība, bet aptuveni tikpat daudz gadā ir arī gadījumu, kad policija pie atbildības sauc vecākus, kas nav spējuši pildīt aprūpes pienākumus, jo atrodas alkohola vai narkotisko vielu ietekmē, un tas ir satraucoši, Latvijas Radio raidījumā "Gimenes studija" pauða Valsts policijas Prevencijas vadības nodajās priekšnieks Andris Rinkevics.

Temperatūra būs virs nulles. Šonedēļ arvien biežāk gaisa temperatūra būs virs nulles, liecina prognozes. Tuvākajās divās naktīs vēl gaidāmi lieli temperatūras kontrasti. Otrdien bieži uzspīdēs saule un neliels lietus gaidāms tikai vakarpusē Kurzemē, savukārt naktī uz trešdienu lietus zona šķēros visu valsti, Vidzemē un Latgalē valdīs sals, tādēļ tur gaidāma atkala jeb sasalstošs lietus, kas veidos plašu un bīstamu apledoju mu. Trešdienas gaitā apledoju kusīs, jo ik pa brīdim turpinās nedaudz lit, un gaiss iesils līdz 2...6 grādiem, dažviet Kurzemē līdz 7...9 grādiem. Nedējas otrajā pusē naktis arī Latvijas austrumos kļūs siltākas, temperatūra slīdēs zem nulles tikai dažus grādus, savukārt dienās gaiss iesils līdz 2...7 grādiem.

Sēru vēsts. Mūžībā devusies latviešu tekstilmāksliniece Edīte Pauls-Vīgnere (1939.–2025.), sēru vēsti pavēstīja tuvinieki.

Savstarpejā bagātināšanās. Kad pirms trim gadiem sākās Krievijas pilna mēroga karš Ukrainā, iespējujelkā palīdzēt ukraiņiem meklēja daudzi. Krišjāņa Barona muzejs Rīgā kļuva par vienu no vietām, kur dzimteni pametušie ukraiņi varēja satikties, neformālā gaisotnē spērt pirmos soļus latviešu valodā un iepazīt Latviju caur kultūru un tradīcijām. Šo misiju muzejs turpina arī pašlaik, pulcējot ukraiņus uz sarunvalodas klubu un rīkojot kopīgas ekskursijas, kuru kulminācija būs kopīga Jāņu svītēšana Piebalgā. "Tā ir abpusēji bagātinoša pieredze," Latvijas Radio raidījumā "Kultūras rondo" saka muzeja direktors Andris Ērglis.

(Ziņas no portāla www.lsm.lv)

Ziemas prieki

Kāpēc izpalika naudas pārgājiens?

Zinoši puiši. Ralfs Jeromāns (priekšplānā) zināja stāstīt, kas uz Naudaskalna ezera būvējis grieztuvēs un kas tūrijis ledu: "Tētis Hardijs ar kaimiņu Juri Jefimovu ne pirmo gadu izgatavoja ragaviņu karuseli. Savukārt sniegū iztīrija Sergejs Trahnovs. Tagad atliek tikai priecāties, jo, kā liecina laika prognozes, tuvākajās dienās būs plus grādi." Ralfam piekrita viņa labākais draugs, Iakovski piebilstot: "Pasteidzieties!"

Pagājušajās brīvdienās ziemas priekus Latvijā, tostarp mūspusē, cilvēki steidza baudīt gan publiskos pasākumos, gan draugu lokā. Sestdien Naudaskalna ezermalā ziemas aktivitāšu dienā ģimenēm īpašu prieku nodrošināja grieztuvēs jeb ragaviņu karuselis, kā arī citas sportiskas aktivitātes.

Tautas nama vadītāja Aina Biseniece neslēpa, – kādu laiku šķitis, ka šoziem izpaliks gan sals, gan sniegs. Pirms ģimeņu dienas aktivitātēm viņa atklāja, ka ir domāts gan par stafetēm, gan par zīmēšanas konkursu sniegā, gan par skulptūru veidošanu: "Tāpat domājām par naudas pārgājienu apkārt Naudaskalna ezeram, jo vasarā mums ir naudas skrējieni. Diemžēl no tā nācās atteikties, jo iedzīvotāji ir satraukušies – blakus ezeram manāmas vilku pēdas. Arī pati esmu ne pa jokam nobiedēta, jo, atgriežoties no darba mājās, sastapu vilkus. To gaudošana patiesi liek sastigt asinim dzīslās."

Aktīva ģimene. Agnese Brokāne ar dēliņu Oliveru un meitiņu Luīzi Liānu pavēstīja, ka nevēlas sēdēt mājās, rokas klēpī salikuši.

Pirms sportiskām aktivitātēm. Naudaskalna tautas nama vadītāja Aina Biseniece ir pārliecīnāta, ka kopīga atpūta iedvesmo cilvēkus turpmākajiem darbiem, piebilstot: "Tas nekas, ka sals kož degunā. Priecājamies, ka pie mums atpūsties brauc ļaudis gan no Balviem, gan no kaimiņ-pagastiem." Arī Rūdis Kikusts, kurš nāca talkā lūkot un fiksēt sportistu rezultātus, sprieda, ka labāk iziet laukā, nekā sēdēt mājās.

Rūpējas par pavardu. Briežuciema tautas nama darbiniece Renāte Holendere krietu laiku pirms ziemas aktivitāšu sākuma kūra ugunskuru, lai sportotājiem ir iespēja sasildīties, kā arī nobaudīt ceptus kartupeļus. "Visiem vēlēšu veiksmi, – lai bauda ziemas priekus!" viņa atklāja.

Lappusi sagatavoja E.Gabranovs

Ģimene darbā un atpūtā

Strādā un piedalās kultūras dzīvē

“Ja nepatiku, tad nedziedātu etnogrāfiskajā ansamblī, lai kāda man būtu balss. Tā ir arī kā savas veida izraušanās no ikdienas rutīnas. Agrāk ar viru ļoti lasījām grāmatas – detektīvus, arī vēsturiskus un romantiskus romānus,” teic ANITA PUNDURE no Briežuciema pagasta.

Darbojas piemājas saimniecībā

Gimene apsaimnieko 12 ha zemes, no tiem 0,8 ha – mežs. Puse zemes – 6 ha – pieder Anitas jaunākajai māsai, bet, tā kā viņa dzīvo un strādā Rīgā, tad Anita no viņas nomā zemi. “Savulaik esam turējuši piecas slaucamas govis, tagad – trīs. Dzīvojam ar to, kas ir, necenšamies nomāt lielas platības. Pienu pārdodam Jēkabpils piena kombinātam. Ar piena iepirkuma cenām ziemas periodā lopkopji, šķiet, ir apmierināti, bet mūsu ganāmpulkā no trim gotiņām pagaidām ir slaucama viena,” stāsta saimniece. Govis no mazām telītēm audzētas pašas ganāmpulkā, nav pirkas, ir saglabājušās izteiktas ‘Latvijas brūnās’ šķirnes pazīmes, par ko, piemēram, liecina ragi, augums un krāsa. Govis nav pārāk prasīgas, lai arī saimnieki, protams, nodrošina ar barību un papildbarību, rūpējas par ganāmpulku. “Dodam vitamīnus, arī laizāmo sāli, vasaras audzēju govīm runkuļus,” piebilst saimniece. Govis Anita slauc ar rokām, kas ar gadiem, šķiet, kļūst grūtāk. Citeiz slaukt palidz jaunākais dēls, ja ir mājās. Saimniecībā ir sagādāta nepieciešamā tehnika, trūkst tikai, kā teic Anita, siena preses un kombaina.

Krustmeita un audžudēli

Anita ar viru Aldi savulaik uzņēmās atbildību par diviem audžudēliem – Valfrīdu un Valēriju –, kurus jau 18 gadus sauc par saviem dēliem. Rūpējās arī par Anitas māsas meitu Klaudiiju, kura auga kopā ar audžudēliem. Klaudija tagad dzīvo un strādā Rīgā, bieži apciemo krustvečākus. “Dēli, abi brāļi, ienāca ģimenē 2007.gadā. Māte viņiem nomira, bet tēvs nespēja rūpēties par sešiem bērniem. Pirms lēmuma pieņemšanas – kļūt par audžuvecākiem – runājām ģimenē. Teicu, ja man nav un nebūs bērnu un ja ir iespēja, kāpēc bērniem nepalīdzēt. Ar vecāko dēlu klājās dažādi, viņam ir īpatnējs raksturs, arī skolā bija problēmas. Pēc 9.klases beigšanas viņš no mums aizmuka pie vecākās māsas, jo tur bija lielāka brīvība. Padzīvoja tur, bet, sasniedzot 18 gadu vecumu, viņam palūdza doties savā dzīvē, tā arī viņš pirms pieciem gadiem atgriezās pie mums. Varbūt tāpēc, ka te dzīvo jaunākais brālis. Vecuma starpība viņiem ir divi gadi,” stāsta Anita. Jaunākais no brājiem ir izlēmis, ka dzīvos mājās, vairs uz ārzemēm nebrauks, – iepriekš pastrādāja celtniecībā Norvēģijā, Zviedrijā un Somijā. Pirms kovida viņš mācījās Priekuļu tehnikumā, bet līdz ar attālinātajām mācībām skolu nepabeidza. Tagad vecākajam dēlam ir 24, jaunākajam – 22 gadi. Mazi būdami, dēli aktīvi iesaistījušies saimniecības darbos – gājuši līdzī vecākiem pie govīm, tehnikas un sienas. “Dažreiz arī pastrīdējāmies, kad kādreiz negribēja iet ravēt,” atlāj saimniece, piebilstot, ka nenožēlo izvēli kļūt par audžumammu. “Dēli palīdz remontēt māju, kādreiz, kad trūkst naudas kādam pirkumam, viņi izpalīdz,” teic Anita. Kad bērni bija mazi, brīvajos brīzos viņa bieži cepa plātsmaizes, adīja zeķes, tagad labāk min krustvārdu mīklas, dadas Baltinavas muzeja organizētajos pārgājiens.

Iesaistās kultūras aktivitātēs

Anitas viers Aldis strādā pagastā par kurinātāju, vasaras citreiz dodas bezgalas atvainījumā, citreiz strādā kā palīgstrādnieks. Brīvajā laikā darbojas dramatiskajā kolektīvā. Jau aptuveni 25 gadus (kopš kolektīva pirmsākumiem) uz skatuves iejūtas dažādos tēlos. “Runāt viņam patik. Citreiz jau aizrādu, ka viņš runā un runā. Dramatiskajā kolektīvā viņš, iespējams, var izpausties,” spriež Anita. Kādreiz viņa dodas līdzī kolektīvam uz kādu izrādes spēlēšanu, bet pašai intereses par teātra mākslu nav. Savulaik abi dejoja vidējās paaudzes deju kolektīvā “Pāris”. “Nodejojām 20 gadus, pabijām trīs dziesmu un deju svētkos, bet, kad mammai sākās veselības problēmas, dejošanu pārtraucām,” atminas Anita. Pirms diviem gadiem Anitu paaicināja dziedāt etnogrāfiskajā ansamblī. “Man patik dziedāt. Agrāk sieviešu vokālajā ansamblī dziedāju. Šogad piedalīsimies folkloras festivālā “Baltica”. Ja aicina, dziedu arī psalmus. Bēres un psalmu dziedāšanu mūsdienās reti kurš rīko mājās,” teic Anita. Pirms aptuveni 15 gadiem viņa uzņēmās Ostralidumu kapu vecākās pienākumus. Divas reizes gadā Aldis izplājuj kapus, abi organizē sakopšanas talkas.

Anita un Aldis. Dzīvesbiedri ir kopā jau 30 gadus. “Virs ir mierīgas dabas cilvēks, es – mazliet straujāks, dažreiz skaļāk ko pasaku. Nezinu, kam jānotiek, lai Aldi izvestu no pacietības,” saka Anita.

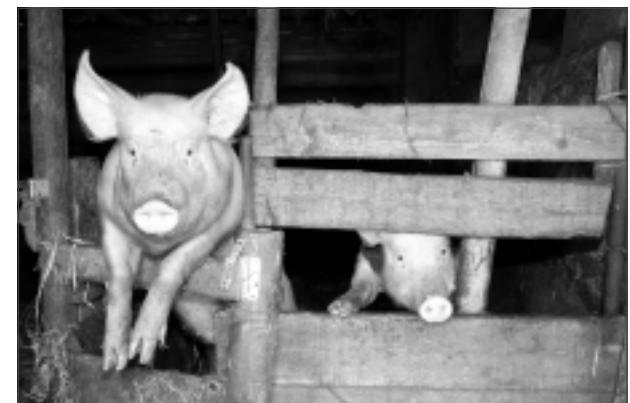
Krucifikss. Pie mājām uzstādīts ciema krucifikss, kas veltīts Anitas vectēva brāļa Voiceka Supes iesvētīšanai par priesteri.

Govis. Piecus gadus vecas piena devējas Pūpola un Unda, blakus viņām kūti ir arī jauna gotiņa Pienenīte un bulļuks Umsis.

Pastaiga.
Gailis Petjka un vistas labprāt uz kādu brīdi no kūts dodas pastaigā pa pagalmu. Suns, kā stāsta saimniece, sargā vistas. Ja kāda ieķērcas, viņš uzreiz ir klāt.

Rukši. Tie, kā skaidro saimniece, aug pašpatēriņam: “Kad sākās cūku mēris, kādu laiku neturējām rukšus. Vēlāk bija grūti atrast sīvēnus, arī dārgi maksāja.”

Īsumā

Aicina piedalīties konkursā “Laukiem būt!”

Lai veicinātu uzņēmējdarbības attīstību laukos, jaunieši, jaunie uzņēmēji un jaunienācēji laukos aicināti piedalīties jau 13.biznesa ideju konkursā “Laukiem būt!”, ko rīko Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) sadarbībā ar finanšu institūciju ALTUM.

Pieteikšanās konkursam – līdz 12. martam.

Biznesa ideju konkursā “Laukiem būt!” piedalīties var jaunieši vecumā no 18 līdz 40 gadiem, iesniedzot savas biznesa idejas trijās kategorijās: lauksaimniecība, pievienotās vērtības radišana lauksaimniecības produktiem, nelauksaimniecība (ražošana un pakalpojumi).

Konkursantiem notiks divu dienu mācības – 28. un 29. martā. Savu biznesa ideju žūrijai dalībnieki prezentēs konkursa attālinātajā pusfinālā 17.aprīlī. Savukārt 25.aprīlī finālā zināms kļūs uzvaras lauru plūcējs – katras kategorijas uzvarētājs saņems naudas balvu 3000 euro. Paredzētas arī veicināšanas balvas – apmaksātas mācības, semināri, konferences un citi labumi.

Lappusi sagatavoja A.Socka, foto – A.Kiršanovs

“Rekavas dzintars” dzied trīs gadu desmitus

21.februāri Šķilbēnu pagasta kultūras centrā “Rekova” latgaliskā gaisotnē aizvadīts dziesmām un dejām bagāts svētku pasākums, veltīts vietējās folkloras kopas “Rekavas dzintars” 30 gadu jubilejai.

Pasākuma vadītāja Maruta Bukša, kura “Rekavas dzintarā” dzied visus 30 gadus, atgādināja faktus par folkloras kopas vēsturi, kas dokumentēti Balvu reģiona kultūrvēstures datu bāzē. ‘Dzintarieši’, kā viņus visi mīļi dēvē saietos, dziedājuši Latgales Televīzijas mūzikas festivālos, visos folkloras festivālos “Baltica” jau kopš 1997.gada. Piedalījušies arī Latgales novada senioru deju festivālā un Dziesmu svētkos Rīgā ar uzvedumu “Kāzas Latgalē”. Koncerti sniegti Austrijā, Pitalovas pilsētas svētkos, Daugavas vanagu salidojumā Lielbritānijā. Sveicēji uzsvēra, ka tās nav tikai dziesmas, bet arī iespēja apzināties savu valsti, savas vērtības un dzīt dziļas saknes savā zemē. Svētku koncertu Rekavā paspilgtināja deju kopas “Nebēda” priekšnesumi.

Iepazīstina ar lideriem. Pasākuma vadītāja Maruta Bukša klātesošajiem darīja zināmu, ka Dzintars Čerbakovs (no labās) ir viens no folkloras kopas “Rekavas dzintars” dibinātājiem, kopu vadījis 10 gadus. Vēl bez dziedāšanas viņš spēlē sazafonu, arī dejo “Nebēdā”. Nākamos 20 gadus kopu vada Vilis Cibulis, kurš ne tikai dzied, bet arī spēlē garmošku, ģitāru, ir atraktīvs un pozitīvi noskaņots vadītājs.

Saņem apbalvojumus. Gan ‘dzintariešu’ vadītājs Vilis Cibulis (attēlā), gan visi kolektīva dalībnieki saņēma Latvijas Nacionālā kultūras centra pateicības par ilggadēju nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu, folkloras vērtību un prasmju nodošanu nākamajām paaudzēm Balvu novadā un ārpus tā robežām.

Labākam skanējumam. Inese Cibule labākam dziesmu skanējumam piespēlēja stabiliti. Viņa atklāja, ka dalībnieku repertuārā ir ne tikai etnogrāfiskās un folkloras, bet arī garīgās, modernās, svinīgās, jestrās un tematiskās dziesmas.

Izdied savu dziesmu pūru. Pašreizējie kopas dalībnieki ir Andris Spridzāns (no kreisās), Inta Pužule, Maruta Bukša, Vilis Cibulis, Dzintars Čerbakovs, Inese Cibule un Ineta Lapsa. “Dzintarieši” savulaik filmējušies muzikāli dokumentālajā filmā “Dziedošais pagasts”, bet viņu dziedātā “Auga, auga rūžeņa” skan filmā par Antru Liedskalniņu. Arī šajā svētku vakarā jubilāri bija sagatavojuši plašu programmu ar dziesmām, kuras klausītāji jau iemīlojuši un varēja dziedāt līdzi.

Dāvina svētku klinēri. To, rotātu ar kolektīva nosaukuma uzrakstu un svētku svecītēm, pasniedza Šķilbēnu pagasta kultūras centra “Rekova” vadītāja Kristīna Lapsa, darot jubilāriem šo mirkli vēl svinīgāku un priečīgāku.

Divas jubilejas vienā dienā.

“Rekavas dzintara” dzied un mutes ermoņikas spēlē Andris Spridzāns, kuram šie bija dubultsvētki, jo sakrita ar dzimšanas dienu. Kolektīvā viņu mīļi dēvē par “mūsu dakterīti”.

Deju kopa “Nebēda” sveic un priečē ar skaistiem priekšnesumiem. Abi kolektīvi draudzējas jau sen, – 2015.gadā “Rekavas dzintars” pavadīja deju kopas “Nebēda” uzstāšanos XV Starptautiskajā deju festivālā Grieķijā. Arī šajā vakarā “Nebēdas” vadītājs Agris Veismanis, sveicot jubilārus, vēlēja draugu kolektīvam izturību un mūzikas mīlestību arī turpmāk.

Ziedi, dāvanas un pateicības vārdi. “Paldies, ka bijāt kopā ar mums!” noslēgumā teica jubilāri, kuri pirms tam uz lielā ekrāna skatītājiem un klausītājiem atklāja savus piedzīvojumus fotobildēs 30 gadu garumā.

Fakti

- ◆ Folkloras kopa “Rekavas dzintars” dibināta 1995.gada februārī.
- ◆ Kopas dibināšanas iniciatores – Šķilbēnu etnogrāfiskā ansambļa vadītāja Emīlija Pužule un Ruta Cibule.
- ◆ Pirmais vadītājs – Dzintars Čerbakovs, šobrīd – Vilis Cibulis.
- ◆ Kopa dzied vietējās Ziemeļlatgales dziesmas.
- ◆ No 2010.gada “Rekavas dzintars” kopas dalībnieki uzstājas skaistos senlatgaļu tēros – tumši zilos ar sudrabu rotām un apjosti ar jostām, kas darinātas pēc arheoloģiskajos izrakumos Daržilovkas senkapos atrastajiem jostu fragmentiem.
- ◆ Ierakstīts 12 dziesmu audio disks “Iz vacuo okas sukruma...”.

(No Balvu reģiona kultūrvēstures datu bāzes)

Z.Loginas teksts un foto

Saldumi – ikdienai vai īpašiem mirkļiem?

Mēdz teikt, ka labas grāmatas lasīšanu var salīdzināt ar baudu, ko sniedz izmeklēti saldumi. Jā, tie jau izsenis bijuši neatņemama cilvēku dzīves sastāvdaļa, kas iepriecina, mierina un padara īpašus brižus vēl saldākus. No vienkāršas medus karotes senatnē līdz sarežģītiem školādes meistardarbiem mūsdienās – saldumu pasaule ir bagāta un daudzveidīga. Katram no mums ir sava mīļākais našķis, kas saistīs ar bērnības atmiņām, svētkiem vai īpašiem mirkļiem. Kāds tas ir mūsu uzrunātajām dāmām, stāsta pašas, kā arī atbild uz jautājumu, vai ir jau nobaudījušas slaveno Dubaijas školādi.

INESE GOLOVJANKO no Rīgas:

Jā, saldumi man garšo! Jāatzist, tos ēdu neierobežoti gandrīz katru dienu. Dubaijas školādi ēdu vēl neesmu, bet *topa* virsotnē ir "Geiša" un "Serenāde". Uzskatu, ka školāde man sniedz enerģiju. Esot darbā, pie kafijas arī nereti apēdu kādu gabaliņu školādes. Domāju, tam nav nepieciešams ne iemesls, ne svētki.

Tomēr, ja rodas izdevība, labprāt nobaudu mājas kūkas un tortes. Pati gan saldumus un saldos ēdienus negatavoju, tomēr, ja plānojas kādas svinības, vienmēr ko garšīgu pasūtu pie labas tortīšu meistares. Arī manam vīram saldumi garšo, – vakarā pie tējas jābūt kūkai, cepumiem vai konfektēm. Vislabāk viņam garšo lietuviešu rājojuma vafeļu "Fortūna". Meitām arī garšo saldumi: vecākajai vislabāk pie sirds iet "Ferrero Rocher" konfektes, savukārt jaunākā iecienījusi školādi "Milka", kā arī smilšu mielas cepumus, ko iegādājos "Mārtiņa Bēķerejā". Vēl viņai, kā jau daudziem bērniem, garšo ledenes ar zemeņu garšu, bet tortes un kūkas neēd. Jā, esam izvēlēti, tomēr saldumus mīlam visi!

ILONA VASILKOVA no Rēzeknes: – Mani neuzrunā reklāmas, esmu redzējusi daudz un dažādās variācijās Dubaijas školādei gan labas atsauksmes, gan arī ne tik joti. Pati neesmu nogaršojusi un nav bijusi arī interesē šo školādi pagatavot mājas. Tomēr saldumu mīlotāja gan esmu. Ja ir laiks un vēlēšanās, labprāt gatavojam paši. Vismilākā tradīcija mūsu ģimenei ir kaut kas garšīgs pie tējas, kafijas. Labprāt dzeram pašgatavotu veselības dziru-šotīnu no tā, kas uz to brīdi atrodas mājas. Tie var būt dažādi zaļumi, ogas, augļi, ingvers. Ja no tā nekā nav, tad dzeram "Nature Sunshine" hlorofilu šķidrā veidā. Vienkāršākā izpratnē šis šķidrais hlorofils ir liela bloda ar zaļumiem, kas ietilpst vienā glāzē ar ūdeni, kam pievienota tējkaroce tās dziras, ko sauc par veselības dzērienu un brokastu devu sev un savai ģimenei. Bet, tā kā mums garšo viss, ko paši pagatavojam, gardais dzēriens palīdz izvadīt liekos toksīnus un nevajadzīgo no organizma. Ja interesē, rakstiet man "Facebook" vietnē, kur visu sīkāk pastāstišu vai palīdzēšu iegādāties gatavu dzērienu.

Kā tradīcija mūsu mājas, kas pārmantota no paaudzes paaudzē, ir pankūku cepšana. Tās var būt rauga, plānās vai biezpiena. Pēc mamma nāves pārnēmu sev arī maizes cepšanu no visa, kas ir mājas, līdz ar to neviens produkts netiek izmests. Tā var būt ķirbju, biezpiena, burkānu, sēklu vai ogu maize. Ar recepti padalīties gan nevarēšu, jo katru reizi tā ir citādāka. Tā man ir kā noskoņojuma maize, ar ko es dalos ar saviem draugiem un ģimeni. Mūsu mājas cep visi, un šī tradīcija ir pārmantota. Katram sanāk kaut kas labāks un katru reizi savādāks.

Arī vafeles mūsmājas gatavojam dažādas – gan saldās (ar iebiezīnāto pienu), gan sājās (ar ķirbi un zaļumiem). Visieciņitākās plātsmaizes top no sezonas ogām vai dārzeniem. Piemēram, šobrīd tā ir burkānu kūka, bet tikpat ganda kūka sanāk arī no ķirbjiem. Meitas (foto – Samanta un Agnija Loginas, es – vidū) cep arī mafinus, bulciņas, maižītes vai gaļas rausīšus. Arī pašgatavotais tiramisu kūst mutē pats! Jāpiebilst, ka pēc ķirbjiem un medus dodamies uz Vilakas novada Šķilbēnu pagastu, kur no "Bišu namiņa" saimniekiem šos lauku labumus pērkam uzreiz lielākā vairumā. Joti gardi un veseligi!

LĀSMA LANCMANE no Gulbenes novada: – Izslavēto Dubaijas školādi ēdu neesmu. Laikam tā trakā reklamēšana un tik joti daudzveidīgie piedāvājumi mani ir atturējuši to iegādāties, lai neviltos no neīstās garšas. Neesmu liela saldummile, bet ģimenei saldumi garšo, tāpēc tos gatavoju bieži. Parasti tās ir kanēlmaizītes, meringu jeb olas baltuma rulete, putukrējums ar dažādām mērcēm (blenderētas zemenes, augļi, šokolāde utt.). Pēdējā laikā manās mājas bieži tiek gatavota biezpienmaize. Tās repecti piedāvāju arī jums!

BIEZPIENMAIZE

Sastāvdaļas: 0,5 kg biezpiena, 2-3 olas, 6 ēd.k. cukura, 3 ēd.k. sviesta, 3-4 ēd.k. mannas, 2 ēd.k. skābā krējuma, 1 tējk. miltu, vanījas cukurs, sāls. Ja garšo, var pievienot rozīnes.

Pagatavošana:

1. Biezpienu 1-2 reizes samāj vai izberž caur sietu.
2. Atdala olas baltumu no dzeltenuma. Dzeltenumam pievieno cukuru, vanījas cukuru un sakuļ. Pievieno mīkstu (iepriekš no ledusskapja izņemtu) sviestu.
3. Sakulto masu pievieno biezpienam, iemaisa mannu, pievieno noskalotas un nelielā miltu daudzumā apvīlātas rozīnes.
4. Visbeidzot masā iecīlā ar sāli saputotu olas baltumu.
5. Masu lej ietaukotā pannā, virsu pārsmērē ar skābo krējumu. Liek cepties iepriekš sasildītā cepeškrāsnī 200 grādos aptuveni pusstundu (atkārīgs no masas biezuma), līdz sacepums ir gaiši brūnā krāsā.

ANNA PUGEJA no Balviem:

– Saldumi kopumā man joti garšo. Varu apēst daudz un diktī vienā piegājenā, tāpēc cenšos, lai mājas tomēr nav daudz to saldumu. Joti garšo Skrīveru Pārtikas Kombināta dažāda veida "Gotiņas" un "Krējuma pagale". Joti garšo arī Rekovas dzirnavu riekstiņi, – tie uzreiz tiek apēsti! Mājas pati šobrīd neko daudz no saldumiem negatavoju, jo mums ir mazs priekšnieks (dēlinš), kurš pieprasī daudz uzmanības. Agrāk gatavoju dažāda veida plātsmaizes un kūkas.

Burkānu kūka.

Pašas ceptā graudu maizīte.

INGA no Kandavas: – Ja runā par saldumiem, jāteic, ka neesmu joti izvēlīga. Saldumi man garšo, tāpēc arī pati bieži tos gatavoju. Mājas kūkas cepu joti reti, bet, tā kā mans darbs saistīts ar banketiem, gatavoju gan sāļos, gan saldos ēdienus, piemēram, zemeņu krēmu ar vanījas mērci, tāpat visa veida saldos bez želatīna. Klienti vairāk iecienījuši ogu krēmus ar vanījas mērci, šokolādes krēmu ar ogu mērci, zemeņu zupu ar dažādiem krēmiem.

Tāpat iecienīti ir saldi

ēdieni, kurus var

pievienot putu-

krējumam, un visa

veida ogu mērces.

Pašai visvairāk garšo

šokolādes, īrisi un

"Raffaello" konfektes.

Jā, sanāca arī izdevība

nogaršot veikalā

"Maxima" pirkto

Dubaijas školādi, bet

jāatzist, – nekā sevišķa

tur nesaskatīju, man

negaršoja. Tāpat

saldumu ēšanai vai

neēšanai nav

konkrēta diennakts

laika – kad sakārojas,

tad arī ēdu.

Zemeņu krēms ar vanījas mērci. Šis ir klientu vidū joti iecienīts saldais ēdiens, ko Inga gatavo samērā bieži. Tas ne tikai izskatās uz galda, bet arī lieliski garšo.

Lappusi sagatavoja S.Gugāne, foto – no personīgā arhīva

Pārmaiņas uzlabo vai grauj

Skolu tīkla reforma jau vairāku gadu garumā rāsījusi karstas diskusijas sabiedrībā. Vieni iestājas par izglītības kvalitāti un skolotāju profesionālo izaugsmi, turpretī citi savā pārliecībā ir nelokāmi – lauku skolām būt! Sarunās skaidrojām, vai skolu tīkla reforma attaisnos uz to liktās cerības.

Skolu tīkla optimizācija ir kā staigāšana pa trauslu ledu. Viens nepareizs lēmums, solis, un sekas var būt neatgriezeniskas, jo tā var zaudēt gan profesionālus pedagogus, gan vēl vairāk iztukšot Latvijas reģionus, īpaši pierobežu, kurai jāpievērš padzīlināta uzmanība valsts drošības kontekstā.

Kas notiek slēgtajās skolās? Padzīlināti vērtēsim gan šīs reformas ieguvumus un zaudējumus, pētot, kā pēc skolu slēgšanas mainījušās vietējo kopienu nākotnes perspektīvas ilgtermiņa attīstību. Īstenojot projektu "Ja vienas durvis aizveras, citas atveras?" 19 publikācijas meklēsim atbildes uz jautājumiem, ko un kā skolu slēgšanas vai pārveides gadījumā attīstīsim? Kā tas ietekmējis iedzīvotāju ikdienas dzīves kvalitāti? Vai, īstenojot reformu, tiks sasniegti izvirzītie mērķi un ko tas maksās sabiedrībai?

Saruna

Skolu tīkls ir pašvaldības pārziņā

Latvijas Pašvaldību savienības padomniece izglītības un kultūras jautājumos, zinātņu doktore sabiedrības vadībā INĀRA DUNDURE sarunā atklāj skolu tīkla reformas nepieciešamību un skaidro pedagogu un vecāku lomu pārmaiņu procesā.

Kā demogrāfijas jautājums ietekmē lauku apdzīvotību un skolu tīklu?

– Ik gadu redzam, kāds ir iedzīvotāju skaita sarukums valstī, ka dzimst arvien mazāk bērnu, īpaši Latgalē. Demogrāfiju ietekmē ne tikai situācija pasaulei, piemēram, karš Ukrainā, kad katra ģimene izvērtē un piedomā par bērnu laišanu pasaulei, bet arī iedzīvotāju mobilitāte. Latgales iedzīvotāji bieži vien izvēlas doties dzīvot uz galvaspilsētas pusi – Valmieru, Cēsim, Siguldai, Rīgu vai Pierīgu. Mobilitāte skar jaunāka gadagājuma cilvēkus, kuri veido ģimenes ne Latgalē, ne Balvu novadā, bet tuvāk Rīgas pusei. Mārupes novadā, piemēram, katru gadu pieaug 1–6 gadus vecu bērnu skaits, ari atbrauc dzīvot jaunas ģimenes ar bērniem, kam ir tieša ietekme uz skolēnu skaitu pirmsskolas izglītības iestādēs un vispārējā izglītībā. Sākot ar 7.-9.klasi, kā liecina pieejamie dati, notiek skolēnu aizplūšana uz lielākām skolām vai uz profesionāli tehniskajām vidusskolām. Pozitīvi, ka Balvu novadā ir tāda skola kā Balvu Profesionālā un vispārizglītojošā vidusskola. Jāatceras, ka šobrīd nav neviens normatīvā regulējuma, kas noteiktu skolēnu skaitu 1.-9.klasēs, joprojām darbojas modelis "Nauda seko skolēnam". Tiektoties ar Valsts prezidentu, valdības un pašvaldību pārstāvjiem, viedoklis ir viennozīmīgs – modeli "Programma skolā" ieviesītikai tad, kad būs finansējums. Izglītības iestāžu normatīvo regulējumu nosaka MK noteikumi nr. 376 un nr. 583. Pašlaik IZM skolām nepiemēro kvalitātes kritēriju – centralizēto eksāmenu (CE) rezultātu indeksu, kas paredz, – ja nesasniedz CE rezultātu indeksu, daļu no pedagogu darba samaksas finansē pašvaldība. Skolu tīkls ir pašvaldības pārziņā.

Vai, samazinot skolu skaitu, uzlabosies izglītības kvalitāte?

– Tā ir vēlme izdarīt spiedienu uz pašvaldību izglītības iestādēm, lai pierādītu, – ja bērnu skaits lielāks, izglītības kvalitāte labāka. Nepiekritu. Ir arī cita lieta, – ja skolēnu skaits klasēs ir neliels, bērni neiegūst sadarbības prasmes, neatīsta kognitīvās un citas prasmes, kam dzīvē ir liela nozīme, svarīga ir arī draudzēšanās un sadzīvošana ar citiem bērniem. Lielās klasēs ir grūtāk apgūt mācību vielu, īpaši mazajiem bērniem. Mulsina, ka dažākt 4.klašu skolēni, kuri nāk no mazajām skolām, slikti lasa. 1.-3.klašu skolēniem viens no uzdevumiem ir prast tekoši lasīt un saprast izlasīto. Diemžēl prakse rāda, ka no mazām skolām nāk bērni,

kuri nelasa tekoši. Nav tā, ka lielākā klasē būs labāka izglītības kvalitāte, bet ļoti svarīga pedagogu un vecāku attieksme, lai bērni pēc 1.klases lasītu un saprastu, ko ir izlasījuši. Ja nav iemācījušies lasīt, atpaliek no pārējiem bērniem klasē, visvairāk cieš rezultāti matemātikā, jo skolēns nespēj saprast izlasīto.

Ko varētu darīt, lai uzlabotu skolēnu lasītprasmi?

– Aicinu visus pedagogus organizēt regulāras grāmatu lasīšanas, jo tekoša lasīšana ir pamats labai izglītībai. Ar katru klasī skolēniem nāk klāt jauni, sarežģītāki mācību priekšmeti, un tie skolēni, kuri nav apguvuši lasīšanu, bieži vien meklē ieganstu, lai neietu uz skolu, bērni parādās agresija, jo viņi netiek līdzi citiem un līdz ar to slikti jūtas. Katrā izglītības posmā ir sava uzdevums, un, pārejot no viena izglītības posma uz otru, ir jābūt pēctecībai. Lasīšana ir visa pamatā!

Bieži arī izskan viedokļi par to, ka skolēni nedrīkst pārrakstīt pārbaudes darbus, lai uzlabotu rezultātu, bet neviens taču nav liedzis organizēt fakultatīvās nodarbības. Ja skolēns slikti uzrakstījis pārbaudes darbu, var ar viņu papildus strādāt fakultatīvajās vai pagarinātās grupas nodarbībās. Tas ir pedagogu attieksmes jautājums. Citviet, piemēram, skolēni, kamēr iemācis tekoši lasīt, fakultatīvajās nodarbībās lasa grāmatas. Arī pēc mācību stundām, gaidot autobusu, skolēni skolas bibliotēkā vai mācību kabinetā var lasīt pasakas vai citas grāmatas. Svarīga arī vecāku loma, bet, ja viņi nevar vai nespēj, skolām jāuzņemas šīs pienākums. Kāpēc skolēni skrien mācīties uz elitārām (vecāku izpratnē) skolām? Tur pilnīgi mainās skolēnu uzvedība, jo iegūst uz vērtībām balstītu izglītību. Pašvaldības nāk pretī, nodrošinot ēdināšanu un transportu, bet izglītība lielākoties ir bērnu, vecāku un pedagogu kopdarbs.

Ko pašvaldības var darīt, lai nelautu iztukšoties ES ārējai robežai, lai slēgtajās skolās notiku uzņēmējdarbība vai cita rosība?

– Sekot līdzi, vai izmanto atbalsta sistēmu, kas ir Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) izstrādātajā plānā, ko MK ir apstiprinājis. Uzņēmēji var radīt darbavietas, taču jāņem vērā, ka iedzīvotāju pirktpēja samazinās, bet uzņēmējam svarīgi, lai saražoto produkciju var pārdot. Uzņēmēji brauks tur, kur ir, kas pērk. Uzskatu, ka jābūt īpašai atbalsta sistēmai, nodokļu atlaidēm. Pašvaldības neko nevar atrisināt, kamēr būs vienādi spēles noteikumi uzņēmējiem, kas darbojas pierobežā, un, piemēram, Pierīgā. Palidzēt var īpašs atbalsts Latgalei un augstāks algas koeficients, lai iedzīvotāji (pedagogi, medīki un citi speciālisti) brauktu uz turieni strādāt. Situācija ar vietām, kas izmirst, nav raksturīga tikai Latvijai. Iedzīvotāju migrācija notiek nepārtrauktī, cilvēki dodas uz vietām, kur vairāk

Svarīgs ir kopdarbs. I.Dundure atzīst, ka vecākiem un pedagojiem jāsadarbojas, lai skolēniem būtu labi rezultāti.

iespēju.

Kā vērtējat programmu "Latvijas skolas soma", kas arī lauku skolēniem lauj tuvāk iepazīt kultūras norises?

– Pozitīvi. Ar šo programmu vēlējāmies, lai arī skolēni no laukiem var aizbraukt uz teātri vai operu, apskatīt un apmeklēt kultūras pasākumus. Ir arī kultūras iestādes, kas piedāvā pasākumus skolās uz vietas. Ir panākts, ka "Latvijas skolas soma" ir budžeta pamatprogrammā, kas nozīmē, ka tā darbosies arī turpmāk. Ja par šo programmu ir kādi ierosinājumi, var sazināties ar programmas nodājas vadītāju Aiju Tūnu.

Ko novēlat pedagojiem un citiem laikraksta lasītājiem?

– Visam pamatā ir mīlestība. Atceramies – mīlestība nozīmē arī prasības. Pedagojiem novēlu mīlestību pret savu darbu un saprast, kā mainās sabiedrība. Ja nāk ar pozitīvu attieksmi, arī pretī saņem labvēlibu. Ikvienam vēlu mīlestību ģimenē un uz to darbu, ko dara. Nemeklēsim vainīgos katrai lietai, bet vispirms paskatīsimies paši uz sevi!

Tā ir lauku iznīcināšana

Pirms diviem gadiem interneta vietnē "Mana balss.lv" iesniedzusi iniciatīvu "Lauku mazajām vidusskolām būt!", kas savācā vairāk nekā 11 tūkstošus iedzīvotāju parakstu. Kad bijām Saeimā un pie Saeimas rīkojām piketu, cik iedzīvotāju bija, tik bija... Pārsteidza, ka cilvēki naivi domāja, ka viņu skolu jau neslēgs. Tagad daudzas vidusskolas, kas cerēja, ka kāds ņems vērā viņu nosacījumus, situāciju glābs pierobežas statuss, līdz ar to skolēnu skaits varēs būt mazāks, saprot, ka situācija ir tāda, kāda ir. Protī, ja vēl neslēdz visu skolu, tad sāk slēgt kādu konkrētu skolas

posmu. Un piemēri nav tālu jāmeklē. Cilvēkus vairākkārt uzrunājām, bet atbildē skanēja, ka viņu skolai slēgšana nedraud. Pirms gada, esot Saeimā, komisijas pārstāvjiem, kas izskatīja iniciatīvu par lauku vidusskolām, jautāju, cik no viņiem savulaik beiguši lauku vidusskolas. Rokas pacēla aptuveni 80% komisijas pārstāvju. Tad jau, šķiet, nav taisnība izglītības un zinātnes ministrei Andai Čakšai, kura izteicās, ka lauku skolās ir švakāki skolotāji, skolēniem ir mazāk iespēju. Komisijā atzina, ka jautājums par lauku skolām ir ne tikai par izglītību, bet arī par ekonomiku, drošību un cilvēkiem.

Runājot par laukiem un to nākotni, lai arī esmu optimiste, skatos reāli – lauku ar katru mēnesi kļūst par masveida pārvejātiem, kur pensionāri pārtiek no savām pensijām. Uzņēmēji uz laukiem neies, lai arī sola nodokļu atlaides vai citus labumus, jo tur nav potenciālo darbinieku. ļoti viegli ir pamest savu māju, bet atliek to nekurināt kādu ziemu, un nav vairs, kur atgriezties. Zinu gadījumus, kad cilvēki aizbrauc prom pavisam.

Varbūt viņu pamestās lauku mājas pēc gadiem atbrauks apskatīt bērni vai mazbērni. Bēdīgi. Arī drošības ziņā tas ir nepareizi un nedroši. Trūkst tikai Latvijas atslēgas, kā filmā "Vella kalpi", ko iedot atnācējiem, jo pretī būs tikai lielo zemnieku apstrādātie tīrumi... Nebrīnos, ka drīz lauku mājas izjudis no kartes. Cilvēki laukos ir iedzīti stūri – no vienas puses prasa, lai vecāki rūpējas par bērniem līdz 18 gadu vecumam, no otras – lai rūpētos par bērniem, vecāki būs spiesti pamest mājas, jo izvēlēties pārcelties uz dzīvi tuvāk skolai. Nepilingadīgam bērnām pilsētā ir daudz vilinājumu – cigaretes, alkohols u.c. Tā ir iekšēja lauku iznīcināšana, kur strādā vienkārša sistēma – pie jums nav darbavietu, jaunatne brauc prom, bērni nedzīmst, tātad jums nevajag pasta nodajās, skolas un citas iestādes. Redzot, ka lauku māju logos izdzīst gaisma, ka tur vairs nerej suns, nedzied gailis, paliek bēdīgi. Nebūs, kas dārzā norauj ogu sauju vai iestāda ābeli. Tā mēs zaudējam latvisku tautu, jo, grozi, kā gribi, latvieši ir zemnieku tauta.

MARGARITA KOŁOSOWA no Rēzeknes novada, pieci bērnu mamma

izglītības kvalitāti?

“Mediju atbalsta
fonda ieguldījums no
Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem”

Viedokļi

Nedrīkst uzsākt reformu bezatbildīgi

Kopumā kā arodbiedrība uzskatām, ka ir jāmaina sistēma, jo “Nauda seko skolēnam” sevi jau izsmēlusi. Būtībā šī brīža sistēma soda mazo skolu pedagogus, īpaši, ja runājam par pierobežas vai Eiropas Savienības (ES) ārējās robežas skolām. Nedrīkst būt tā, ka skolotājs tiek sodīts par apstāklīem, ko viņš nevar ietekmēt. Skolām ir jāpievērš uzmanība individualizēti, nedrīkst visas vērtēt pēc vieniem parametriem. Pozitīvs aspekts ir tas, ka skolās paredzēts vairāk atbalsta personāla – lai arī nepietiekamā daudzumā, bet vairāk nekā iepriekš. Visumā no gaidāmās reformas ir ieguvumi, piemēram, lielāks taisnīgums pret pedagogiem, arī Rīgas skolu pedagogiem, bet, protams, ir arī vairāki riska momenti – skolēnu skaits skolās pie ES ārējās robežas, nepietiekams atbalsta personāla skaits, nekorekti lobētas privātskolas. Reforma diemžēl neparedz pedagogu slodzes balansēšanu – skaitļu izteiksmē redzams, ka slodze būs balansēta, bet reāli dabā nebūs. Tas neveicinās skolotāju pārslodzes un izdegšanas mazināšanu. Gaidāmā reforma, manuprāt, vēl ir pilnveidojama. Piekrītu, ka skolu tīkls ir jāreformē, bet nedrīkst uzsākt reformu bezatbildīgi. Nedrīkstam izglītības nozarē atļauties vēl vienu, tā teikt, “Rail Baltica”.

Raugoties no skolu tīkla optimizācijas viedokļa, Latvijā iedzīvotāju blīvums ir gandrīz četras reizes mazāks nekā ES valstis vidēji. Atšķiras arī, piemēram, ceļu infrastruktūra un kvalitāte. Valdība un parlaments ir lēmuši, ka darba devējs var atbalstīt pedagogu nokļūšanu izglītības iestādē, bet jāņem vērā, ka ne visi pedagogi vēlēsies strādāt skolā, kas atrodas tālu no mājām, jo viņiem tas nav izdevīgi. Līdz ar to varam pazaudēt labus pedagogus. Vai politiķi ir līdz galam izvērtējuši situāciju, – ja slēdz kādu skolas piedāvāto izglītības posmu, piemēram, vidusskolas klases, vai profesionālajām skolām ir pietiekama fiziskā kapacitāte nodrošināt skolēniem dienesta viesnīcu? Jārunā par atbalsta iespējām ģimenēm, jo, ja visiem skolēniem nebūs vietu dienesta viesnīcā, vajadzēs īrēt istabas, kas ir papildus izdevumi vecākiem. Jādomā arī par atbalsta programmu

pedagogiem, kuriem atlikuši daži gadi līdz pensijai un nav iespēju pārkvalificēties. Lai nav tā, ka skolotājus, tā teikt, *izmetam uz ielas*. LIZDA uzskata, ka valstij šim nolūkam ir jāatrod nauda. Protams, skola katrā pašvaldībā ir gudrības, satikšanās un kultūras centrs, tā ir multifunkcionāla iestāde. Pedagogs nav tikai skolotājs, brīžiem tas kādam ir arī draugs vai mamma. Diemžēl skolas pedagogi pamazām pārņem arī kaut ko no sociālā darbinieka vai policista pienākumiem. Svarīgi saglabāt izglītības iestādes arī tādēļ, lai jaunās ģimenes nebrauc prom.

Runājot par noteikto skolēnu skaitu, pašvaldības pēc noteiktas metodikas sadalītās pa grupām. Panācām, ka finansējumu pašvaldībām dos arī tad, ja pamatskolas posmā būs līdz 25% un vidusskolas posmā – līdz 10% mazāks skolēnu skaits nekā paredzēts. Netaisnīgi, ka skolām, kas atrodas pie ES ārējās robežas, Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) neplāno pieļaut 10% skolēnu skaita samazinājumu. Ministrija nepiekāpj. Tajā pat laikā privātskolām noteikts, ka 10.-12.klasēs varēs būt 10%

mazāk skolēnu nekā noteikts. Ir starpība, vai nokomplektē nepieciešamo skolēnu skaitu Rīgas vai Jelgavas privātskolās, vai pie ES ārējās robežas. Redzam, ka tas ir privātskolu lobījs un ka tas ir netaisnīgi pret skolēniem un skolotājiem. Tur, kur būtu jāatbalsta, nav kompromisu. Aicinu vecākus iestāties pret šo netaisnību!

Pēdējā laikā bieži pieminam izglītības kvalitātes monitoringu, ko iecerējusi IZM. Uzskatām, ka vērtēšanas sistēmai kā tādai ir jābūt, bet ne jau ik pēc pāris gadiem atvēlēt pētījumiem miljonus eiro. No 2018. līdz 2023.gadam bija monitorings ar tādiem pašiem mērķiem, par ko tagad runā nozares ministre. Toreiz tika veikti deviņi pētījumi. Vai tā ir gaisā izmesta nauda? Vai ar centralizēto eksāmenu un citiem pētījumiem vēl nepietiek? Vai ar OECD datiem nepietiek? Pašlaik IZM ir iecerējusi atkal *svērt un mērit*, zinot, ka trūkst finansējuma mācību līdzekļu iegādei un citiem svarīgiem mērķiem. Ir zināms, ka bērniem un jauniešiem ir lasitprasmes problēmas. Lūdzu, dodiet atbalstu

INGA VANAGA, Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības (LIZDA) vadītāja

skolēniem un pedagogiem. Prasīsim daļu naudas, kas paredzēta izglītības kvalitātes monitoringam, atvēlēt mācību līdzekļu izstrādei, interešu izglītībai bērniem ar speciālām vajadzībām un sporta skolām. Zināms, ka jauniešiem jābūt vairāk iesaistītiem fiziskajās aktivitātēs, bet naudu tam neparedz. Piemēram, svarīga peldētāpmācība bērniem, jo tas ir drošības, dzīvības un veselības jautājums. Izvērtējam, lūdzu, kas ir prioritāte – dzīvība vai pētījumi, pieredes apmaiņas braucieni un jaunas darbavietas! Nozares ministre bieži vien mūs sadzird tikai tad, kad ejam uz konfliktu, iesaistām Valsts prezidenta kanceleju, Saeimas deputātus un nozares citas organizācijas.

Izglītības kvalitāti nenosaka skolas lielums

Protams, skolu tīkla reforma ir vajadzīga, jo palikt tā, kā bija pirms 10 vai 20 gadiem, nevar. Valdības politikas un globalizācijas rezultātā dzīve ir mainījusies, skolēnu skaits ir ievērojami samazinājies. Vienigi nepatīk, ka skolu tīklu maina, tā teikt, pēc Excel tabulas – neiedzīlinoties, nedomājot par drošību, reģionu apdzīvotību, tradīcijām un latvisku saglabāšanu. Mūsu skola, kas ir Amatu skola, piemēram, aizpilda noteiktu nišu, iedod skolēniem izpratni par tradicionālo amatniecību. No tiem, kas veido politiku, šķiet, attieksme pret laukiem ir ciniska, tā nav valstiska. Ja slēdz skolas, bērni ir spiesti mainīt dzīvesvietu vai dzivot kopmītnēs. Lauku pagastu bērni būs spiesti mācīties pilsētu skolu lielajās klasēs. Bērniem bieži vien ir psihoemocionālas problēmas. Nevar, piemēram, 30 skolēni klasē mācīties vienādā tempā. Līdz ar to vecāki būs spiesti algot privātskolotājus, jo pedagogs reāli nespēj stundā, kas ilgst 40 minūtes, strādāt ar katu skolēnu individuāli. Daļa skolēnu strādā, daļa – sež. Pagaidām vēl lielo skolu skolēniem ir iespēja meklēt mazākas lauku skolas, kur ir individuāla pīeja katram bērnam. Ja nebūs mazo skolu, ko tad daris skolēni? Pamatizglītība, kā zināms, ir obligāta, tā ir jāiegūst.

IZM ministre A.Čakša bieži vien kā mantru skaita to, ka liela skola ir labi, maza skola – slikti. Turklat ministre pasniedz to kā patiesību, piemēram, ka mazās skolās esot vairāk vardarbības. Tie ir meli! Tieši lielajās skolās vardarbība ir izteikta problēma, nevis mazajās izglītības iestādēs. Protams, arī laukos mēdz būt neieicīgi bērni, bet nav tā, ka mazajās skolās vardarbība citam pret citu būtu akūta problēma. Ministre ar saviem izteikumiem bieži vien musina sabiedrību, un sabiedrība tic. Valdošā kliķe no televīzijas ekrāniem var stāstīt, ko grib, piemēram, to, ka mazajās skolās nav izglītības kvalitātes, bet lielajās ir. Izglītības

Kauns par Latvijas politiku, ka tik nelielā valstī nevar ište not vienmērīgu attīstību.

kvalitāti nenosaka skolas lielums, tā ir atkarīga no daudziem faktoriem.

Pedagogi noveco, vidējais skolotāju vecums ir aptuveni 50 gadi. Nedrošības sajūta par nākotni un nemītīgas pārmaiņas izglītībā jaunos pedagogus nepiesaista. Turklat, kā atzīst skolu direktori, pēc augstskolas beigšanas jaunie pedagogi ir maz sagatavoti darbam ar skolēniem. Bērni un jaunieši gadu gaitā ir mainījušies, arī vecāku attieksme pret skolu un pedagogiem ir mainījusies. Var teikt, ir izaugusi pabalstu paaudze, kas radusi uzskatīt: “Man pienākas.” Izglītības demolēšanas sekas vēl tikai priekšā, viss palēnām veļas uz leju.

Mūsu skola pagājušajā gadā izgāja akreditāciju. Iepriekš, kad vēl bija vidusskola, pie mums brauca mācīties jaunieši ganāzīs no visas Latvijas. Tagad esam pamatskola. Ceram, ka valstī pieņemtajiem noteikumiem attiecībā uz nepieciešamo skolēnu skaitu būs arī izņēmuma statuss. Kauns par Latvijas politiku, ka tik nelielā valstī nevar ište not vienmērīgu attīstību. Laukos trūkst darbavietu, līdz ar to nav bērnudārzu, skolu un iedzīvotāju.

Skola un bērnudārzs ir viens no nosacījumiem, lai ģimenes atgrieztos uz dzīvi laukos. Dod Dievs, lai tukšajās lauku teritorijās neiebrauc tanki!

Manuprāt, jābūt politikai, kas izvērtē katru iestādi pierobežā, tās vajadzību un jēgu, nevis piemēro formulas, attiecinot uz visu valsti vienādi.

Nepatīk, ka melo – aizslēgsim mazās skolas, un būs nauda pedagogu algām. Pašvaldībām skolu ēkas būs jāuzturt tik un tā. Visi pedagogi, kuri līdz šim strādāja mazajās skolās, nepārcelsies uz dzīvi pilsētā, jo daudziem ir ģimenes, ir izveidota saimniecība laukos. Rēzeknes novadā pagājušajā gadā notika pedagogu aptauja, kur 30% skolotāju atzina, ka apsver domu mainīt

GUNDEGA RANCĀNE, Lūcijas Rancānes Makāšanu Amatu pamatskolas direktore

profesiju. Ir kolēgi, kuri jau pašlaik strādā Rēzeknes valstspilsētas skolās. Viņi atzīst, ka dienas beigās dažkārt ir tuvu ģibonim, jo darba slodze ir milzīga. Nozarē, jāatzīst, problēmu ir ļoti daudz.

Skumjas rada tas, ka miljoni un pat miljardi naudas tiek novirzīti apšaubāmiem projektiem, pētījumiem, monitoringiem, bet tādās nozarēs kā izglītība un veselība, kur iesaistīti dzīvi cilvēki, naudas mūždieni pietrūkst.

Sagatavoja A.Socka

* Par publikāciju “Ja vienas durvis aizveras, citas atveras?” saturu atbild SIA “Balvu Vaduguns”.

Meklējam atbildi

Runājam par skolu reorganizāciju, nevis slēgšanu

Pēdējā laikā daudz diskutē par jaunā pedagogu atalgojuma modeļa "Programma skolā" ieviešanu. Balvu novada Izglītības pārvaldes vadītāja INESE CIRCENE skaidro, kā atšķirsies pašreizējais modelis "Nauda seko skolēnam" no jaunā modeļa "Programma skolā".

— Pašreizējais finansēšanas modelis "Nauda seko skolēnam" ir spēkā jau kopš 2009.gada un, nozares ieskatā, ir sevi izsmēlis. Izglītojamo skaits pašvaldībās, tai skaitā arī Balvu novadā, ik gadu samazinās, kā rezultātā arī pedagogu atalgojums turpina samazināties. Lai novērstu esošā finansēšanas modeļa trūkumus, Izglītības un zinātnes ministrija plāno ieviest jaunu pedagogu atalgojuma aprēķināšanas kārtību — modeli "Programma skolā".

Pašreizējais modelis "Nauda seko skolēnam" paredz, ka pašvaldībām mērķdotāciju pedagogu atalgojumam aprēķina pēc izglītojamo skaita pašvaldībā. Savukārt jaunajā modelī finansējums tiks piešķirts, nemot vērā izglītības iestādes išnototās programmas un klašu skaitu.

Uz 2024.gada 1.septembri Balvu novada izglītības iestādēs 1.-12.klasēs reģistrēti 1695 izglītojamie, salīdzinot ar iepriekšējo mācību gadu — par 40 izglītojamajiem mazāk. Izglītojamo skaita samazinājums nav tikai 1.-12.klašu posmā, tas ir arī pirmsskolā (1,5–6 gadi), jo, salīdzinot ar iepriekšējo mācību gadu, tas samazinājies par 54 izglītojamajiem.

Pēc pašreizējā modeļa no valsts budžeta mērķdotācijas šī mācību gada 2.semestrī Balvu novada pašvaldība vispārējās pamatzīlības un vispārējās vidējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksai mēnesī saņem 442 155 eiro, savukārt pašvaldības finansējums ir 34 402 eiro. Finansējumu piešķir, balstoties uz izglītojamo skaitu izglītības iestādē pēc modeļa "Nauda seko skolēnam", kas vistiešāk ir atkarīgs no demogrāfiskajiem rādītājiem. Samazinoties skolēnu skaitam, samazinās dotācija, kā rezultātā rodas nevienlīdzība pedagogu atalgojuma apmērā, un, lai mazinātu šo plaisiru, pašvaldībai jārod papildus finansējums.

Modelis "Programma skolā" ietver:

- ◆ pedagogu likmes mācību plāna īstenošanai 100% apmērā;
- ◆ atbalsta personāla likmes atkarībā no izglītojamo skaita pašvaldībā (tieki stiprināta pedagoga palīga loma 1.-3.klasei);
- ◆ administrācijas atalgojuma likmes atkarībā no izglītojamo skaita iestādē;
- ◆ 2% papildus finansējums atbalsta pasākumiem;
- ◆ papildus finansējums atbalsta pasākumiem iekļaujamajiem izglītojamajiem (papildu piemaksām pedagogiem

individuālas pieejas nodrošināšanai izglītojamajiem, kā arī vērtējot pedagogu profesionālās darbības kvalitāti);

◆ 15% papildu finansējums ģimnāzijām (snieguma finansējums).

Modeļa "Programma skolā" aprēķins veikts, definējot četru lielumu klases, proti, ļoti maza klase, kurā ir līdz 8 izglītojamajiem, maza klase ar 9-16 izglītojamajiem, vidēja klase ar 17-24 izglītojamajiem un liela klase, kurā ir 25 un vairāk izglītojamo.

Modeļa "Programma skolā" finansējuma aprēķinā izmanto apdzīvoto teritoriju dalījums, balstoties uz DEGURBA tipu. Balvu novads klasificējas 8. grupā (DEG8): pierobežas teritorijas saskaņā ar 2022.gada 24.maija Ministru kabineta noteikumu Nr.310 "Noteikumi par Latvijas Republikas valsts robežas joslu, patrulēšanas joslu, pierobežas joslu un pierobežu, kā arī pierobežas, valsts robežas joslas un patrulēšanas joslas norāžu paraugiem un to uzstādīšanas kārtību" 4.punktu. Tas paredz, ka minimālais izglītojamo skaits 1.-3.klašu grupā ir 15 skolēni, 4.-6.klašu grupā — 15 izglītojamie, 7.-9.klašu grupā — 15 izglītojamie, savukārt 10.-12.klašu grupā — 45 izglītojamie. Pamatskolā, ja kādā no posmiem netiek sasniegts skolēnu skaits 15, tad valsts finansējuma šajā posmā nav, savukārt vidusskolas posmā, ja netiek sasniegts kvantitatīvais kritērijs 45, tad arī valsts finansējumu nepiešķir.

Balvu novadā pēc šā brīža datiem šiem kritērijiem neatbilst 4 vidusskolas un 2 pamatskolas.

Ja šajā mācību gadā tiktu īstenots finansēšanas modelis "Programma skolā", balstoties uz 2024.gada 1.septembrī reģistrētajiem izglītojamajiem, īstenotajām programmām no valsts budžeta finansējums mēnesī būtu 511 635 eiro. Savukārt pašvaldības finansējums mēnesī arī palielinātos, un tas būtu 68 454 eiro, kas sastāv no pagarinātās dienas grupas skolotāju un internāta pedagogu atalgojuma — 11 845 eiro. Divām izglītības iestādēm, nesasniedzot kvantitatīvos kritērijus divos klašu posmos, — 10 332 eiro. Skolu tīklam paliekot nemainīgam, vidusskolu posmos finansējums — 46 277 eiro. Tas nozīmē, ka pašvaldības līdzfinansējums pie esošā skolu tīkla piaeaugtu uz pusi lielāks. Ja modelis stājas spēkā, vai pašvaldībai ir *paceļama* šāda summa?

Arī analizējot šī brīža programmas "Nauda seko skolēnam"

finansējumu 10.-12. klašu posmā, lai pedagogs saņemtu

pilnvērtīgu atalgojumu atbilstoši Ministru kabineta noteiku-

mos noteiktajam, t.i., mācību stundu/nodarbību vadišanai,

mācību plāna īstenošanai un citiem pienākumiem, izglītojamo

skaitam vidusskolas klašu posmā jābūt 41–45 skolēniem.

Jaunā modeļa izstrāde ir ilgusi gandrīz divus gadus, arī

Izglītības pārvaldes speciālisti ir aktīvi strādājuši pie šī modeļa

aprobācijas, priekšlikumu sagatavošanas un iesniegšanas par

Izglītības pārvaldes vadītāja, I. Circene atzīst, ka jaunais finansēšanas modelis, salīdzinot ar pašreizējo, būtu daudz pozitīvāks.

Foto - A.Kirsanovs

izglītojamo skaita kritērijiem gan vidusskolas, gan pamatskolas posmā, pedagogu slodzēm utt., kā arī regulāri informējusi deputātus par aktuālo izglītībā, turklāt diskusijas un sadarbība ar Izglītības un zinātnes ministriju turpinās un turpināsies par modeļa ieviešanas principiem, t.sk., kvalitātes un kvantitatīvajiem kritērijiem normatīvo regulējumu izstrādes procesā.

Ja Balvu novadā tiktu sakārtots skolu tīkls atbilstoši noteiktajiem kritērijiem, jaunais modelis, salīdzinoši ar iepriekšējo, ir daudz pozitīvāks. Tas nodrošinātu daudz lielāku finansējuma prognozējamību gan pedagoģiem, gan skolu direktoriem, kā arī tiktu paredzēts finansējums tādiem atbalsta pasākumiem, kas līdz šim nav finansēti no valsts budžeta, piemēram, nodrošinot valsts finansējumu sociālajiem pedagoģiem un karjeras konsultantiem, kā arī pašvaldība varētu startēt investīciju projektos.

Jebkurā laikā skolu tīkla reformas ir bijušas neēertas un emocionāli smagas. Pašlaik Balvu novadā netiek minēts, ka tiks slēgtā kāda no izglītības iestādēm, bet gan tiek runāts par izglītības posma reorganizāciju — vidusskolu posmā neatvērt 10. klasi. Un tā ir liela atšķirība. Uzskatu, ja vidusskola kāslē ir viens vai trīs izglītojamie un reizēm pat neviena, tad kā var noorganizēt kvalitatīvu mācību procesu? Izglītojamajiem nav pat socializēšanās iespēju ar saviem vienaudžiem... Kā izglītības iestāde var piedāvāt un īstenot vidusskolas posmā grozu daudzveidību un īstenošanu, tai skaitā, arī STEM (zinātnē, tehnoloģijas, inženierzinātnes un matemātika) jomas grozu, kā tas tagad tiek prasīts?

Martā Izglītības un zinātnes ministrija konkrēti paziņos, vai jaunais pedagogu atalgojuma modelis "Programma skolā" tiks ieviests pilnībā visās pašvaldībās vai daļēji no šī gada 1.septembra, vai arī tiks atcelts.

Skolu dzīve

Uzvar konkursā un iepazīst Somiju

Februāris divām Balvu Valsts ģimnāzijas (BVG) 7.a klases skolniecēm – MARIJAI MASLOVSKAI un MARTAI PENNEREI –, kā arī citiem jauniešiem bijis panākumiem un piedzīvojumiem bagāts.

Lasa skaļi un izteiksmīgi

Februāra sākumā BVĢ bibliotēkas telpās notika skaļas lasīšanas konkursa "Lasi, ieklausies, domā!" pusfināls, kurā piedalījās 7.klašu skolēni. Konkurss rosināja izglītojamo interesi par lasīšanu, mudinot pilnveidot izteiksmīgas lasīšanas prasmes un uzlabot izslīstā teksta izpratnes iemājas. Gatavojoties lasīšanas konkursam, dalībniekiem bija jāizlasa Dzintara Tilaka grāmata "Zlatas ceļš", kas ir veltījums Ukrainas bērniem. 1.vietu konkursā ieguva 7.a klases skolniece Marta Pennere, bet 2.vietu – 7.a klases skolniece Marija Maslovska. Konkursa pusfināla uzvarētājas šī gada 26.februārī piedalījās Balvu novada lasīšanas konkursa "Lasi, ieklausies, domā!" finālā. "Piedaloties pasākumā, jutāmies mazliet satrauktas, lai arī līdzīgā konkursā esam piedalījušās jau iepriekš. Piedalīties pamudināja mūsu latviešu valodas un literatūras skolotāja Svetlana Apetri. Par sasniegto esam ļoti priecīgas, abas bijām pārsteigtas, ka ieguvām pirmās divas vietas," stāsta Marija, atklājot, ka viņa biežāk lasa komiksu grāmatas, jo tās piesaista un ir interesantas, patika arī konkursa grāmata "Zlatas ceļš", jo tā bija nopietna un lika

aizdomāties par visiem bērniem, kas piedzīvoja un piedzīvo karu. Izlasītā grāmata, kā spriež skolniecie, aicināja paskatīties uz pasaule citādāk. Savukārt Marta atzīst, ka biežāk lasa detektīvus vai fantastikas grāmatas, tādēļ grāmata "Zlatas ceļš" bijis kaut kas pavisam jauns un citādāks: "Manuprāt, grāmata ir ļoti laba. Tā parāda, ko ģimenēm kara apstāklos diemžēl ir jāpiedzīvo un kam jāiet cauri."

Apmeklē Somiju

Nesen no ceļojuma uz Somiju atgriezušies 7.-9.klašu skolēni un skolotājas Irina Krivošejeva un Guna Dreimane. Somijā skolēni un skolotājas pavadīja nedēļu. 7.a klasi Somijā pārstāvēja četras meitenes – Elizabete Vaickovska, Sofija Paula Timošenko, Marija Maslovska un Marta Pennere. "Braucieni uz Somiju bija ļoti, ļoti interesants. Pirma reizi piedalījāmies šāda veida ceļojumā. Uzskatām, ka tā ir brīnišķīga iespēja apskatīt citas valstis, paralēli mācoties par noteiktām tēmām. Braucieni uz citām valstīm palīdz gan pilnveidot svešvalodas, kas mūsu gadījumā bija angļu valoda, gan arī spēju komunicēt un socializēties. Ceļojumā katru dienu darījām ko citu, pārsvārā notika aktivitātes, kas saistītas ar ekoloģisko domāšanu un kā to ieviest dzīvē. Somijā ieguvām ne tikai jaunas zināšanas, bet arī neaizmirstamas atmiņas," stāsta Marija. Taujāta, kā sazinājās ar citu valstu jauniešiem, viņa atklāj, ka vairāk komunicējuši ar skolēniem no Lietuvas – runājuši angļiski,

Ne asakas!
Sofija Paula Timošenko (no kreisās), Marija Maslovska un Marta Pennere Somijā izmēģināja spēkus zemledus makšķerēšanā. "Diemžēl zivis nenoķerām," piebilst Marija.

saprasties bijis diezgan viegli, jo braucienam skolas izvēlejās tos skolēnus, kuri labi pārzina angļu valodu. "Ļoti patika skola, ko apmeklējām, tā bija moderna, mūsdienīga un skaista. Pats jocīgākais ir tas, ka skolā bija jāstaigā zekēs, nevis apavos!" teic Marija. Skolēniem arī paticis pavadīt laiku ģimenēs, kas viņus uzņēma Somijā, jo jaunieši, kā ierasts šādos braucienos, dzīvo viesīgumē.

Lappusi sagatavoja A.Socka

Ministrija vērtē, vai Balvos būs skola ar militāro ievirzi

Ministru kabinets apstiprinājis rīcības plānu Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskās izaugsmes un drošības stiprināšanai, kā rezultātā Aizsardzības ministrija Austrumu reģionā plāno veidot vidusskolu ar militāru ievirzi pēc Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālās vidusskolas parauga. Vai Balvos būt šādai skolai? Šis ir jautājums, par kuru 18.februārī Balvu Profesionālajā un vispārizglītojošajā vidusskolā sprienda Balvu novada pašvaldības un Aizsardzības ministrijas atbildīgās personas. Balvi ir viens no pieturas punktiem, ko apmeklēja Aizsardzības ministrijas pārstāvji, taču galīgo lēmumu viņi pieņems pēc arī citu Latgales pierobežas reģiona skolu apsekošanas.

Aizsardzības ministrijas projekta vadītājs pulkvedis VILIS BAUSKA atzina, ka nodibināt šādu skolu austrumu reģionā ir izaicinājums, taču ministrija gatava to darīt. Pagaidām tās nosaukums varētu būt Austrumu pierobežas profesionālā vidusskola, kas pēc saviem darbības principiem līdzīnātos Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālajai vidusskolai Kandavā. Taču, lai varētu atvērt skolu ar militāru ievirzi, tai jāatbilst noteiktiem kritērijiem. Izglītības iestādē jābūt vismaz astoņām klasēm – četros kursoš kopā vismaz 100 skolēniem, lai arī atbilstība ministrijas kritērijiem par skolēnu skaitu vienā kursā. Šī vidusskola no citām atšķiras ar to, ka mācības notiek nevis trīs, bet četrus gadus. Jaunietis šajos četros gados iegūst vidējo izglītību un militāro specialitāti – viņš saņem jaunākā instruktora kvalifikāciju, kas atbrīvo no valsts aizsardzības dienesta, jo tas tiek ieskaitīts viņam kā jau izdienējušam. „Ja ir tāda vēlme, tad jaunietis, pabeidzot šo skolu, uzreiz var iesoļot aizsardzības akadēmiju. Vēl ir iespēja iestāties profesionālajā militārajā dienestā. Iespējams, šajā skolā varētu būt arī viena specifiska programma, kas varētu saistīties ar inženieriju, droniem, radio tehniku, radio kā sakaru jomu vai gaisa telpas novērošanu utt.,“ pastāstīja V.Bauska. Pulkvedis norādīja, ka vēl svarīgs priekšnoteikums ir vieta, kur apgūt ierindas mācību (parasti šim mērķim izmanto stāvvietas), kā arī noliktavas telpas, kurās glabāt ekipējumu (ieroču mulāžu un personīgo ekipējumu).

Jāspēj nodrošināt četras ēdienreizes

V.Bauskas ieskatā, viena no trīs kritiskajām lietām, kas varētu radīt problēmas, ir ēdināšana. Atšķirībā no visām pārējām skolām, kas Latvijā darbojas un nodrošina pusdienas, šajā gadījumā izglītojamajiem jānodrošina četras ēdienreizes – brokastis, pusdienas, launags un arī vakariņas. Tas nozīmē, ka nepieciešama virtuve, kas darbojas un darba dienās nodrošina visas ēdienreizes. Sestdienās un svētdienās bērni parasti brauc mājās, savukārt tie, kuri paliek dienesta viesnīcā, rūpējas par sevi paši. Pulkvedis norādīja, ka šajā ziņā liels pluss ir tieši profesionālajām vidusskolām, jo tām jau ir aprīkots ēdināšanas bloks. Nākamā problēma ir dienesta viesnīca. „Iedomājieties, ka ir 100 cilvēki, kuriem jādzīvo. Tur arī ir prasības, ka istabīnā jābūt pa diviem, un ne vairāk, labierīcības un duša var būt uz četriem. Tātad jārēķinās, ka minimālais izglītojamo skaits būs 100, bet ar iespējamo izaugsmi līdz pat 200,” skaidroja pulkvedis. Viņa personīgais viedoklis šajā jautājumā ir tāds, ka 200 skolēni ir diezgan augsts izglītojamo skaits, nemot vērā, ka ne tikai konkrētajā pilsētā vai reģionā, bet Latvijā vispār ir maz jauniešu. V.Bauska uzskata, ka optimāls skaitlis ir 100.

Jo labāk mācās, jo vairāk saņem

Militārā skola reģionā ir ļoti laba iespēja, jo tā nodrošinātu iespēju jauniešiem apgūt ne vien militāro profesiju, bet labā limenī arī vidusskolas kursu. Savukārt kā bonusss un papildu

Foto - no personīgā archīva

Tagad jāgaida lēmums. Tikšanās laikā Aizsardzības ministrijas pārstāvji apskatīja skolas infrastruktūru, tās atbilstību militārās klases atvēršanai, kā arī pārrunāja sadarbības iespējas. Ciemīni bija patīkami pārsteigti par skolas mūsdienīgo un labiekārtoto vidi. Taču galīgais lēmums par to, kur būs izvietota skola ar militāru ievirzi, tiks pieņemts pēc pārējo Latgales reģiona skolu apsekošanas.

motivācija izglītojamajiem noteikti kalpo mācību stipendija. Nemot vērā Kandavas skolas pieredzi, tā atkarīga no audzēkņu sekmēm vispārizglītojošajos priekšmetos, disciplīnā un militārās priekšmetos. Jo sluktāk skolēns mācās, jo mazāk saņem. Vidējais stipendijas apmērs ir 70-80 euro mēnesi, kaut gan maksimums noteikts 150 euro. „Varētu šķist, ka 70 euro ir maza summa, bet jāņem vērā, ka skola nodrošina pilnīgi visu. Maksa par mācībām ir 0, par dzīvošanu kopmītnēs – 0, ēdināšanu – 0, skolēnam izsniegt formas tērps, mācību materiāli, dators. Viss, kas nepieciešams mācībām, nodrošināts. Līdz ar to skolniekiem, kuri iztur konkursu un iestājas, tā ir laba iespēja,” norādīja V.Bauska.

Katrū nedēļu – izvērtēšana

Pulkvedis pastāstīja, ka prasības uzņemšanai skolā ir diezgan augstas, jo, kad uz vienu vietu ir 3-4 pretendenti, notiek konkurs un atlase. Tā notiek pēc 9.klases valsts eksāmenu rezultātiem, fiziskās sagatavotības un veselības/psiholoģiskās noturības testiem. Ja jaunietis ir ar labu veselību un psiholoģiski noturīgs, tad eksāmeni un fiziskie testi ir noteicošie, viņš tiek skolā vai nē. Savukārt pie vienādiem zināšanu vai fiziskajiem maksimālajiem rezultātiem vērā nēm valsts eksāmenu rezultātus. Protams, priekšroka būs jauniešiem ar augstākiem sasniegumiem. Turklat izvērtēšana skolā notiek katru nedēļu un pēc vairākiem parametriem – ārejā izskata, uzvedības, punktualitātes, mācībām un aktivitātes priekšmetos. Savukārt pēc izvērtēšanas rezultātiem tiek veidoti reitingi, kas, kā atzīst pulkvedis, ir labs dzinulis, jo neviens nevēlas būt reitinga galā. „Ja kadeti visus šos četrus gadus tādā tempā mācās un iztur, tad ar šādu mācīšanās filozofiju un attieksmi viņi varēs startēt jebkurā augstskolā,“ ir pārliecināts V.Bauska.

Problēmas rada apvidus pieejamība

Trešā problēma, kuras dēļ daudzas skolas nevar pretendēt uz skolu ar militāro novirzienu, ir apvidus pieejamība. Šajā

gadījumā ar vārdu ‘apvidus’ domāts lauks, zeme, kas piederoši pārvaldībai vai Latvijas Valsts mežiem, kur jaunkadeti var veikt taktisko apmācību. Apvidum jābūt gājiena attālumā, lai gadījumā, ja pirmā stunda ir matemātika, bet otrā – taktika, var panemt visu nepieciešamo un doties uz taktiku. „Ja runājam par poligoniem vai šaušanas vietām, tagad tās rīko nometņu veidā un pēc iespējas tuvāk. Tieši apvidus aspekta dēļ ļoti daudzas skolas atkrit un potenciālo vietu skaits, kur šādu iestādi izvietot, ir ļoti mazīš – tas sarūk dramatiski,” skaidroja pulkvedis. Viņš piebilda, ka gala piennesums no šādas iestādes atrašanās vietas ir ļoti nozīmīgs pašai vietai. Kandavas skolas piemērs liecina, ka arī vietējie skolnieki, kuri ikdienā nestāigā formā, kļūst kārtīgāki, disciplinētāki. Tad arī pārējie pievelkas.

Gatavi ieguldīties un darīt

Sarunas izskānā novada vadītājs Sergejs Maksimovs apliecināja gatavību no savas puses ieguldīties un darīt visu, lai šī skola Balvos būtu. „Mums šķiet un arī no aizsardzības ministrijas pārstāvju puses sadzirdējām, ka Balvu piedāvājums šajā brīdī ir vislabākais. Kādas mums priekšrocības? Balvu profesionālās vidusskolas un militārā novirziena vidusskolas izglītības programmas ir vienkārši savietojamas. Šajā brīdī lielākais mīnuss, par ko kopīgi jārunā ar Aizsardzības ministriju, ir tas, ka jānodrošina papildus kopmītnes. Lai militārā novirziena vidusskola Balvos būtu, šiem 100 skolēniem nepieciešamas 8 mācību klases, kas mums ir, noliktavas arī mums ir, taktiskām mācībām mežs tuvumā ir. Vienīgais trūkums – kopmītnes, kas ir nepietiekamā apjomā,“ norādīja novada vadītājs. Viņš apliecināja, – ja pašvaldība turpinās dialogu ar Aizsardzības ministriju, pastāv liela iespējamība tikt sadzirdētiem, līdz ar to divas izglītības iestādes varētu atrasties vienās telpās, kas pat mazinātu izdevumus. „Svarīgi šobrīd ir arī Balvu pilsētas pakalpojumi, ko sniedz interešu izglītībā – jauniešu centrs, baseins, kultūras nams un daudz kas cits, ko Balvu pilsētā šie jaunieši varētu iegūt,“ apliecināja S.Maksimovs.

Īsumā

Bijušais VUGD darbinieks par sievietes nogalināšanu sēdēs cietumā nepilnus piecus gadus

Latgales rajona tiesa Rēzeknē piespriedusi četrus gadus un sešus mēnešus ilgu cietumsodu nu jau bijušajam Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (VUGD) darbiniekam par dzērumā izraisītu smagu ceļu satiksmes negadījumu, kurā bojā gāja cilvēks, vēsta sabiedriskie mediji.

2022.gada oktobrī Balvu novadā kāds vīrietis, vadot automašīnu “VW Sharan”, uzbrauca 1970.gadā dzimušai gājējai, kura no gūtajām traumām notikuma vietā mira. “Latvijas Avize” noskaidrojusi, ka privāto transportlīdzekli ārpus diezgātāku pildīšanas laika vadīja VUGD amatpersona. Braucējs pameta ceļu satiksmes negadījuma vietu, neziņoja

policijai un neizsauca neatliekamo medicīnisko palīdzību. Šoferis bijis 3,8 promiļu reibumā.

Apšūdzībā norādīts, ka avārija notika Sudarbes ciemā uz autoceļa Kārsava- Tilža. Šoferis ar savu auto braucis Tilžas virzienā, bet pretējā virzienā pa ceļa kreiso pusī gājusi 1970.gadā dzimusī gājēja, kura satiksmes noteikumus nepārkāpa. Taisnā ceļa posmā un labas redzamības apstākļos automašīnas vadītājs nav samazinājis braukšanas ātrumu, nav apbraucis gājēju, tādējādi ar mašīnas priekšējo daļu sieviete tika notriekta.

Kā atklājās tiesu medicīniskajā ekspertīzē, arī gājēja bijusi alkohola reibumā. Automašīnu, ar kuru bija izraisīta avārija,

apsūdzētais sadedzinājis, bet pats atgriezies negadījuma vietā, kur centies pierunāt kādu aculiecinieku, lai tas nestāstītu nevienam, ka notikušajā vainīgā viņš, vēsta laikraksts. Tomēr tiesā Šoferis atzina savu vainu.

Tiesa atzina viņu par vainīgu abos noziedzīgajos nodarījumos un sodīja ar četrarpus gadiem cietumā un transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšanu uz septiņiem gadiem. Tāpat no viņa valsts labā piedzīti procesuālie izdevumi 1936,33 eiro apmērā, kas radušies sadedzinātās mašīnas pārvietošanas un glabāšanas rezultātā. Tiesas spriedums vēl nav stājies spēkā.

Lappusi sagatavoja S.Karavoičika

Fotomirkli

* Sākums 1.lpp.

Nevar pievilt sapni! Baltinavas vidusskolas 4.klases audzēknis Roberts Nikolajevs vecmammai Antrai lūdz atļauju doties baskāju skrējienā. "Nē, saauktēsies," bija vecmammas atbilde. "Bet es taču varu nokūt "Vaduguni", oponēja Roberts. Lai vai kā, pusaudzis stājās uz starta līnijas. "Pirma reizi skrēju baskāju skrējienā. Sākumā bija bailes, bet ļoti, ļoti ātri aizskrēju un ļoti, ļoti ātri atskrēju. Kā izdevās pierunāt vecmammu? Tur jau citi viņu pierunāja," atklāja jaunākais baskājis. "Nebija domāts, ka Roberts skries," atzina Antra.

Iesnu nav.
Mārīte Ločmele pēc baskāju skrējiena pastāstīja, ka jau četrus mēnešus ir aktīva nūjotāja: "Katra vakaru – 40 minūtes. Esmu vesela, iesnu nav!"

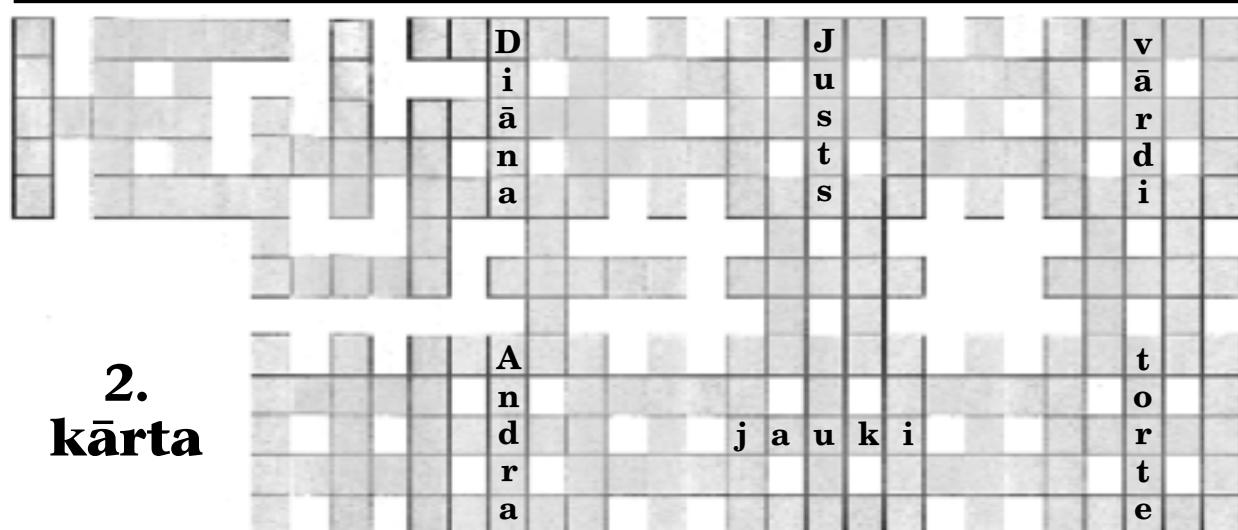
Apauj kājas. Oļģerts Pundurs (foto – no kreisās), šķiet, jebkuru aktivitāti spēj pārvērst jokā. Arī zeķes uzvilkšanas procesu...

Īpašas balvas. Briežuciema tautas nama vadītāja Zita Mežale baskājus apbalvoja nevis ar diplomiem, bet ar īpašām kladēm, kurās katrs varēs ierakstīt savas pārdomas. "Tāpat katram dāvāšu savu autogrāfu," viņa jautri pavēstīja.

Maģiskie vārdi

Uzdevums: visus maģiskos vārdus ierakstīt krustvārdu miklai līdzīgā tabulā. Uzvarētāju gaida pārsteiguma balva.

2. kārta

Andis - asaka - asara - atsit - balts - četri - diena - divus - Elita - fiksi - gaida - gaiss - Irina - kadri - kaija - kails - kalps - kamēr - kaste - katrs - kauja - kājas - kodes - krāce - kuras - laipa - laivo - lasīt - maiss - mājas - malas - marlē - melis - pakas - prast - radus - retas - riepā - rotas - piles - saite - samts - sauja - sesks - sevis - sigma - sitas - skals - skaļa - skati - sleja - slēpo - slido - slima - Sloka - stabs - steks - stiga - taisa - taisi - tante - tauva - triks - turki
Jūsu atbildes tiek gaidītas "Vaduguns" redakcijā, Teātra ielā 8, līdz 15.martam.

Maģisko vārdu miklu atrisināja: J.Pošeika, G.Amantovs, M.Paidere, L.Krilova (Balvi), A.Mičule (Tilža), N.Mantone (Bērzkalnes pagasts), I.Homko (Medņeva).

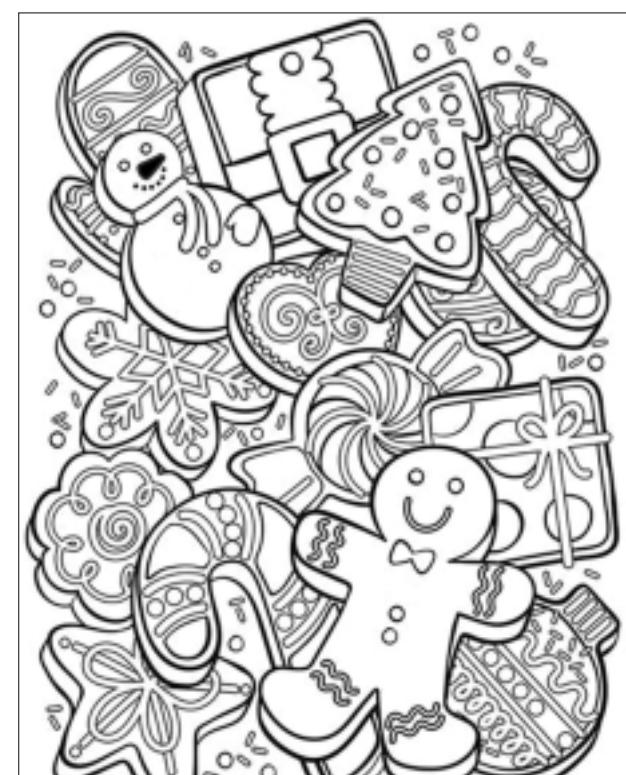
1.kārtā veiksme uzsmaidīja L.KRILOVAI no Balviem. Pēc balvas griezties redakcijā (līdzi nemt personu apliecinōšu dokumentu).

Vēriņā acs

Atrodot foto 10 atšķirības, Jums ir iespēja iegūt balvu. Atbildes gaidām līdz 15.martam.

2. kārta

Iepriekšējai kārtai iesūtītas 22 pareizas atbildes. **Konkursa "Vēriņā acs" 1.kārtā veiksme uzsmaidīja** ELEONORAI BARKĀNEI no Balviem. Pēc balvas griezties redakcijā.

Palanzi galvi

Piedāvājam pašlaik Eiropā populārāko *galvas lauzīšanas* miklu, kuru atrisinot, iespējams jūs saņemsiet pārsteiguma balvu. Tukšajos laukumos ielieci ciparus tā, lai katrā mazajā kvadrātā un visos kopā horizontālajās un vertikālajās rindās nebūtu divu vienādu ciparu. Atbildes gaidām līdz 15. martam.

2. kārta

2		4		3	6	
1	4			9	5	2
3	1			7		
3		2		9	8	7
	7			2		
1	2	8		6		4
	9			7	4	
5	7	6		1	9	
8	1		3			5

Pareizās atbildes iesūtīja: Ž.Jermacāne, L.Jermacāne, A.Ruduks, V.Mancevičs, L.Krilova, Ľ.Baranova, V.Ruduka, M.Reibāne, M.Bleive, M.Sleža, E.Barkāne, V.Ločmele, V.Gavrjušenkova, Z.Pulča (Balvi), N.Mantone (Bērzkalnes pagasts), S.Kobzeva (Naudaskalns), A.Mičule (Tilža), S.Petrova (Viļaka), I.Homko (Medņeva), Z.Šulce (Liepāja), J.Urtāns (Riga).

1.kārtā veiksme uzsmaidīja ŽANNAI JERMĀCĀNEI no Balviem. Pēc balvas griezties redakcijā.

Lappusi sagatavoja E.Gabranovs

Izmaiņas, kas jāzina

Kas mainās invaliditātes noteikšanas jomā Latvijā?

Ar šī gada 1. janvāri stājušies spēkā būtiski grozījumi Invaliditātes likumā, kas tostarp ievieš jaunu kārtību invaliditātes noteikšanas procesā.

Likuma grozījumu mērķis ir ne tikai paaugstināt procesu efektivitāti un caurskatāmību, bet arī mazināt administratīvo slogu. Šeit apskatītas galvenās izmaiņas, kas ietekmē personas ar invaliditāti un Veselības un darbspēju ekspertizes ārstu valsts komisijas (turpmāk – Komisijas) darbu.

Invaliditātes vai darbspēju ekspertīzi veic personai ar fiziskās vai garīgās veselības traucējumiem, kuru dēļ tā nepārtraukti ārstējusies vismaz sešus mēnešus pirms iesniegšanas dienas Veselības un darbspēju ekspertizes ārstu valsts komisijā (VDEAVK), tai ir radušies vai var uzskatīt, ka ir radušies stabili funkcionēšanas ierobežojumi un to apliecinā medicīniskie dokumenti.

Invaliditātes ekspertīzes uzsākšana tikai ar pilnu dokumentu komplektu

Turpmāk invaliditātes ekspertīzes process tiek uzsākts tikai tad, kad Komisijā saņemti visi normatīvajiem aktiem atbilstošie dokumenti. Lai uzsāktu invaliditātes ekspertīzes procesu, personai ir jāiesniedz šādi dokumenti:

☐ personas iesniegums ekspertīzes veikšanai (t.sk. pārstāvību apliecināšu dokumentu kopija, ja dokumentus iesniedz par citu personu);

☐ nosūtījums uz Komisiju no ģimenes vai ārstējošā ārsta (veidlapa Nr. 088/u).

Ja invaliditātes ekspertīzi nepieciešams veikt kāda speciāla cēloņa dēļ, piemēram, arodslimības gadījumā, Komisijā kopā ar iesniegumu un nosūtījumu jāiesniedz arī dokumenti, kas apliecinā speciālos cēloņus. Minētājā piemērā tas būtu VSIA Paula Stradiņa Kliniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnās centra izdots atzinums par arodslimību.

Svarīgi ir atcerēties, ka visiem dokumentiem jābūt noformētiem latviešu valodā.

Ja iesniegtie dokumenti nebūs pilnīgi, Komisija informēs personu par trūkumiem un noteiks termiņu to novēršanai. Tikai pēc trūkumu novēršanas dokumenti tiek reģistrēti invaliditātes ekspertīzes procesa uzsākšanai.

Ja invaliditātes ekspertīzes rezultātā personai nosaka invaliditāti, tā tiek noteikta ar datumu, kad Komisija ir saņēmusi visus iepriekš noteiktos dokumentus. Tas nozīmē, ka jebkura obligātā dokumenta savlaikus neiesniegšana var ietekmēt laiku, ar kuru invaliditāte tiek noteikta.

Piemēram, Vilnis iesniegumu pirmreizējai invaliditātes ekspertīzei iesniedz 05.01.2025., taču bez ģimenes ārsta nosūtījuma. Komisija sazinās ar Vilni un nosaka termiņu, līdz kuram Vilnim ir jāiesniedz trūkstošais dokuments – ģimenes ārsta nosūtījums. Trūkstošais dokuments tiek iesniegts 14.01.2025. Rezultātā, ja Vilnim tiks noteikta invaliditāte, tā tiks noteikta no 14.01.2025., nevis datuma, kad tika iesniegts iesniegums.

Jauni termiņi un kārtība atkārtotai invaliditātes noteikšanai

Grozījumi Invaliditātes likumā nosaka, ka ar šī gada 1. janvāri persona invaliditātes noteikšanas procesam dokumentus

Komisijā var iesniegt ne biežāk kā reizi sešos mēnešos. To paredz Invaliditātes likuma 8. panta sestā daļa. Pirms sešu mēnešu perioda personai ir tiesības vērsties Komisijā tikai gadījumā, ja veselības stāvoklis būtiski paslītinājies un funkcionēšanas ierobežojums ir uzskatāms par stabili, ko apliecinā medicīniskie dokumenti.

Grozījumi Invaliditātes likuma 8. pantā nosaka vairākus jaunus nosacījumus atkārtotas invaliditātes ekspertīzes procesā.

Personām jāņem vērā arī tas, ka šobrīd atkārtotas invaliditātes termiņa sākuma datums ir atkarīgs no dokumentu iesniegšanas laika invaliditātes ekspertīzei Komisijā. Atkārtotas invaliditātes termiņa pirmā diena ir atkarīga no tā, vai persona dokumentus iesniedz laikā, kad līdz esošās invaliditātes termiņa beigām ir mazāk par diviem mēnešiem vai vairāk par diviem mēnešiem.

Piemēram, Mārai ir noteikta II invaliditātes grupa līdz 02.04.2025. Māra atkārtotas invaliditātes ekspertīzei iesniegumu, nosūtījumu un tam pievienotos dokumentus atkārtotai invaliditātes ekspertīzei Komisijā iesniedz 15.02.2025. Tātad laikā, kad līdz iepriekš noteiktās invaliditātes termiņa beigām ir mazāk par 2 mēnešiem.

1. Ekspertīzes rezultātā tiek pieņemts lēmums Mārai noteikt vieglākas pakāpes invaliditātes grupu – III invaliditātes grupa no 03.04.2025.

2. Ja Mārai būtu nosakāma smagāka invaliditātes grupa – I invaliditātes grupa, tad tiktu pieņemts lēmuma Mārai invaliditāti noteikt no dienas, kad iesniegti visi atbilstošie dokumenti, tas ir, no 15.02.2025.

Atkārtotas invaliditātes ekspertīzes gadījumos jāņem vērā: ja uz visu nepieciešamo dokumentu iesniegšanas dienu Komisijā iepriekš noteiktā invaliditāte personai ir spēkā vēl vismaz 4 (četrus) mēnešus, Komisijai ir tiesības ekspertīzi veikt un pieņemt lēmumu 3 (trīs) mēnešu laikā no dokumentu saņemšanas dienas Komisijā.

Komisija aicina Latvijas iedzīvotājus sekot līdzi izmaiņām invaliditātes noteikšanas jomā oficiālajā Komisijas tīmekļvietnē www.vdeavk.gov.lv. Ja rodas jautājumi par ieviestajām izmaiņām, aicinām sazināties, rakstot e-pastu: konsultacijas@vdeavk.gov.lv, e-pasta tēmā norādot "Par grozījumiem Invaliditātes likumā".

Invaliditātes ekspertīze tiek uzsākta tikai tad, kad saņemti visi atbilstošie dokumenti*

Personal invaliditāti un darbspēju zaudējumu uz vienu līdz pieciem gadiem vai bez atkālotā ekspertīzes termina (uz mūžu vai neplīngadīgi) personali līdz 18 gadu vecumam) nosaka ar dienu, kad Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijā (turpmāk – Komisijā) ir saņemti visi normatīvajiem aktiem atbilstošie dokumenti.

Jautājumu
gadījumā rāks
konsultacijas@vdeavk.gov.lv

Jaunākie grozījumi Invaliditātes likumā

Iekļaujoši.
Atbalstoši.
Būt kopsoli!

Komisijā iesniedzamie dokumenti, bez kuriem invaliditātes ekspertīze NETIEK uzsākta:

1. personas iesniegums
prognozējamās
invaliditātēs, invaliditātēs
val darbspēju zaudējuma
ekspertīzes veikšanai;

2. ģimenes ārsta vai ārstējošā
ārsta sagatavots nosūtījums
uz Komisiju (veidlapa Nr. 088/u
"Nosūtījums uz Veselības un
darbspēju ekspertīzes ārstu
valsts komisiju") ar tā
pielikumiem;

3. pārstāvību apliecināta
dokumenta kopiju, ja
dokumentus iesniedz par
citu personu (piemērā,
tiesīs sprodiem,
bārītiešas lēmums un
citi pārstāvniecību
apliecināti dokumenti).

Personal invaliditāti ar dienu, kad Komisijā ir saņemti visi atbilstošie dokumenti, nosaka šādos gadījumos:

- ✓ persona invaliditātes ekspertīzei dokumentus iesniegusi pirmreizēji (iepriekš invaliditātes ekspertīze nav veikta) un tiek pieņemts lēmums noteikt invaliditāti;
- ✓ persona invaliditātes ekspertīzei dokumentus iesniegusi atkārtoti un tiek pieņemts lēmums noteikt smagākas pakāpes invaliditātes grupu;
- ✓ persona atkārtotas invaliditātes ekspertīzei dokumentus iesniegusi, kad jau beidzas iepriekš noteiktas invaliditātes lēmuma darbības termiņi, un tiek pieņemts jauns lēmums noteikt invaliditāti.

*Izmēģināt! Vērbs iesniegumu pirmreizējai invaliditātes ekspertīzei Komisijā iesniedz 05.01.2025, bet iesniegumam nav pievienots nosūtījums. Komisija Informāciju par trūkumiem iesniegājot dokumentus un līdz 10 dienu laikā iesniegājot dokumentus tiek reģistrēts invaliditātes informācijas sistēmā un nodots invaliditātes ekspertīzes veikšanai. Invaliditātes ekspertīzes rezultāti pieņemti līmmuru Vilnim noteiktā invaliditātē. Invaliditātes līmmuru noteikta no 14.01.2025, kad Komisijā saņemti visi iesniedzamie dokumenti. Ja Vilnis viss ekspertīzei nepieciešamais dokumentus būtu iesniedzoti 05.01.2025, tad invaliditātes līmmuru noteiktu no 05.01.2025.

* Grozījumi Invaliditātes likuma 8.panta trešajā daļā stājas spēkā 01.01.2025.

Informē NVA

Pienem darba devēju pieteikumus skolēnu nodarbinātībai vasarā

Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA) ar 24.februāri līdz 14.martam pieņem darba devēju pieteikumus skolēnu nodarbinātības pasākuma īstenošanai 2025.gada vasarā. Pieteikumi pasākuma īstenošanai darba devējiem jāiesniedz digitāli, NVA CV un vakanču portālā, aizpildot pieteikuma anketu ar informāciju par skolēniem piedāvātajām vakancēm.

Skolēnu vasaras nodarbinātības pasākumu NVA sadarbībā ar darba devējiem īstenos no 1.jūnija līdz 31.augustam. Darba devējs, kurš ar NVA atbalstu nodarbinās skolēnu, saņems dotāciju skolēna mēneša darba algai 50% apmērā no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas. Ja darba devējs nodarbinās skolēnu ar invaliditāti, NVA dotācija būs valstī noteiktās minimālās mēneša darba alga apmērā. NVA apmaksās veselības pārbaudi skolēnam, ja to paredz normatīvie akti par obligātajām veselības pārbaudēm, kā arī apdrošinās skolēnu pret nelaimes gadījumiem darba vietā. NVA piešķirs arī dotāciju skolēna darba vadītāja atalgojumam. Savukārt darba devējam būs jānodrošina līdzfinansējums skolēna darba algai, nodokļu nomaksa un kompensācija par neizmantoto atvājinājumu. Skolēna mēneša atalgojumam par pilnu nostrādātu darba laiku jābūt vismaz valstī noteiktās minimālās algas apmērā – 740 euro pirms nodokļu nomakas.

Darba devēju iesniegtos pieteikumus un to atbilstību pasākuma īstenošanas nosacījumiem iesniegšanas secībā izvērtēs NVA aktīvo nodarbinātības pasākumu īstenošājā izvēles komisija, kas pieņems lēmumu apstiprināt vai atteikt darba devējam pasākuma īstenošanu. Par pieņemto lēmumu NVA darba devēju informēs elektroniski, nosūtot ziņu uz uzņēmuma e-adresi, un pozitīva lēmuma gadījumā aicinās slēgt ligumu par apstiprināto darbavietu izveidi.

Skolēns pasākumā var tikt nodarbināts uz laiku no divām nedēļām līdz diviem mēnešiem. Skolēnu vasaras nodarbinātības pasākuma noteikumi paredz, ka darba devējs var vienoties ar konkrētu skolēnu par darba vietu. Atgādinām, ka skolēnus nedrīkst nodarbināt darbos, kas saistīti ar paaugstinātu risku viņu drošībai, veselībai, tikumībai un attīstībai.

Šogad darba devēji skolēnu vasaras nodarbinātības pasākumam varēs pieteikties divās kārtās, un otrā pieteikšanās kārtā norisināsies no 1. līdz 14. aprīlim. Aicinām darba devējus pieteikuma iesniegšanu neatlikt uz pēdējo brīdi, jo pieteikumi tiks apstiprināti to iesniegšanas secībā, un var gadīties, ka pieprasījums pēc valsts līdzfinansēto darbavietu izveides pārsniegs pasākumam pieejamo finansējumu. Šogad skolēnu vasaras nodarbinātības pasākuma īstenošanai paredzētais finansējums ir 4 165 234 euro, kas ir pietiekams, lai izveidotajās darbavietās vienu mēnesi nodarbinātu 10 793 skolēnus.

Skolēnu pieteikšanās dalibai vasaras nodarbinātības pasākumā tiks uzsākta maija sākumā. Pieteikties pasākumam skolēni varēs elektroniski, autentificējoties NVA CV un vakanču portālā. Valsts līdzfinansētās darbavietās strādāt varēs skolēni vecumā no 15 līdz 20 gadiem (ieskaitot), kuri iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs.

Plašāka informācija par pasākumu un tā īstenošanas nosacījumiem pieejama NVA tīmekļvietnē sadaļā "Darba devējiem" → "Valsts atbalsts nodarbinātībai" → "Skolēnu vasaras nodarbinātība".

Apsveikums

Cik dzīve tomēr skaista,
Kur tu kā darba bite vari būt,
To sudrabu no mirķu kārēm vācot,
Kas neapsūb un vējos nepazūd!

Aija! Novēlam Tev dzīvot ar mieru un harmoniju, lai Tu vienmēr izjūti mīlestību un draudzību visapkārt sev!
Sveicam jubilejā!

Folkloras kopa "Saivenis"

Dīnai Melnstradei sveicieni vārdiņsvētkos!
Liels paldies par to, ka Tu esi, par Tavu atsaucību un sirds siltumu.
Skujetnieku iedzivotāji

Ikvienam ir iespēja īsi un konkrēti pateikt paldies kādam labvēlim, sponsoram, atbalstītājam, palīgam. Dārgi tas nemaksās – tikai 5 eiro par 28 vārdiem.
Jo šie ir "Pateicības vārdi".

Afīša

Pārdod

Pārdod Honda CRV, cena 2800 EUR. Tālr. 25407840.

Skaldīta malka. Cena 37 EUR/berkubā. Piegādes apjoms līdz 7 berkubiem. Ir sausa. Tālr. 25543700.

Pārdod malku. Tālr. 29199444.

Pārdod skaldītu malku, ir sausa, ir ari fasēta malka maisos. Tālr. 26550272.

Pārdod skaldītu, sausu bērza malku. Tālr. 29166439.

Pārdod Latvijā audzētu cūkgāju. Bez maksas piegāde. Tālr. 20305564.

Pērk

Craftwood pērk meža ipašumus, cena no 1500-10000 EUR/ha. Tālr. 26360308.

Z.s "Strautini" iepērk mājlopus.
Samaksa tūlitēja. Labas cenas. Tālr. 29411033.

IEPĒRK MAJLOPUS
-AUGSTAS CENAS
-SAMAKSA TŪLITĒJA
-ELEKTRONISKIE SVARI
tel. 27777733
www.galasparsstrade.lv

Dažādi

Malkas zāģēšana, skaldišana. Tālr. 23205101.

Zāģē apaugumus, aizaugušas lauksaimniecības zemes, grāvus. Tālr. 23205101.

Līdzjūtības

Pār tevi smilšu klusums klāts, Vien paliek atmiņas Un tava mūža stāsts.

(J.Rūsiņš)

Izsakām visdzīļāko līdzjūtību **Jānim un Ilgvaram ar ģimenēm**, brāli **GUNĀRU KAMZOLU** kapu kalniņā pavadot.

Lubova Grunte, Mārīte un Laimonis Kamzoli

Šajā vietā gan zeme, gan debesis Ieliek mūžibas rokās tevi.

Tikai atmiņas atstājot dzīvajiem

Par to labo, ko devi.

Izsakām līdzjūtību **Jāņa un Ilgvara ģimenēm**, brāli **GUNĀRU KAMZOLU** zemes klēpi guldot.

Skaidrite, Gunārs

Pār tevi smilšu klusums klāts, Vien paliek atmiņas un tava mūža stāsts...

Izsakām līdzjūtību **Jāņa un Ilgvara Kamzolu ģimenēm**, pavadot brāli **GUNĀRU** mūžibā.

Aparu ģimene

Sedz, Dieviņi, zvaigžņu sagšu, Klāj mākoņu paladziņu.

Apklusoši mātes soļi, Dzīves ceļu staigājot.

Skumju bridi esam kopā ar **Ninu Kajāni**, māmuliņu **LUCIJU LOČMELI** mūžibas ceļā pavadot.

Balvu slimnīcas bijušais Intensīvā terapijas kolektīvs

Pārtrūka stīga, apklusa dziesma, Apdzisa zvaigznes, saira sapņi, Viss tas notika pēkšņi un strauji, Pieļija sapņu un asaru trauks.

(Z.Purvs)

Skumju bridi esam kopā ar **Anastasiju Laicāni** un pārējiem piedeirgajiem, aizvadot aizsaulē dēlu, brāli, tēvu **VALDI**. Lai gaišs mūžibas ceļš.

Zina, Elmārs

Laiks apstājas ar skarbu piesitenu – Nav nākotnes, ir tikai vēja balss.

(N.Dzirkale)

Izsakām līdzjūtību **Anastasijai Laicānei**, dēlu **VALDI** negaidīti zaudējot.

3.iejas kaimiņi Brīvības ielā 66

Guldiet mani saules pusē,
Lai var ziedos sapni plaukt,
Lai es varu mierīgs dusēt,
Bērzs pie kapa būs mans draugs.

(A.Straube)

Patiесa līdzjūtība šajā viissmagākajā dzīves brīdī māmulai **Anastasijai Laicānei**, milo dēlu **VALDI** zaudējot. Mārīte, Anna, Zakariši, Nikitini, Boži

Tāds divains klusums šodien priedēs,
Tur dzenis serdei laukā sāpi kaļ...
Bet brūci sirdi putnēns nesadziedēs,
Nav spēka dzīvību griezt atpakaļ.

(A.Vējāns)

Šajā skumjajā brīdī klusi mierinājuma vārdi un patiesa līdzjūtība **Anastasijai Laicānei** un pārējiem tuviniekiem, milo dēlu **VALDI** mūžibā pavadot. Bijuše Balvu pasta darbinieki

Dusi saldi, milo māmiņi,
Mūža miegs lai tev ir salds.

Auklēs tev rasas rīti,
Ziedi klās un sniedzīš balts.

Mūsu klusa un patiesa līdzjūtība Olgai Zelčai un tuviniekiem, no **MĀMIŅAS** uz mūžu atvadoties. SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Balvu biroja kolektīvs

Te paliek pagalms, manu soļu vīts,
Un puķe, kam es sauli dāvājusi.
Šķiet, arī darbs ir beidzot padarīts,
Kur milot sevi esmu izteikusi.

Izsakām līdzjūtību Martai Žugai un tuviniekiem, pavadot māsu **ANNU** mūžibas ceļā.

Zita, Jevgenija, Biruta, Skaidrite, Daina

Cik tuks un kluss nu kaktiņš, māt,

Kurš varēs tavā vietā stāt,
Kurš grūtā brīdī pienāks kāl?

Neviens tik tuvs vairs nebūs, māt.

(Z.Purvs)

Lai klusa līdzjūtība un mierinājuma vārdi dod spēku un atbalstu **Vitai ar ģimeni**, milo **MĀMIŅU** mūžibā pavadot.

"Mājai un dārzam" kolektīvs

Ne tavi soļi skans, ne balss,
Kaut velti sirds arī vēl gaida.

(J.Silazars)

Lai klusa līdzjūtība un mierinājuma vārdi dod spēku un atbalstu **Vitai, Olgai un Dinai**, milo **MĀMIŅU** mūžibā pavadot.

Taņa

Kā brinumsvecīte es izdzīsišu,
Kad pieskāries būs likteņstundas pirksts,

Bet joti gribas, lai aiz manis paliek Kaut viena tumsai neatdota dzirksts.

Patiесa, klusa līdzjūtība **Lilitai Locānei** un tuviniekiem, pavadot **MĀSU** Dieva valstībā.

Aina ar ģimeni

**Pārliecinies,
vai abonēji
Vaduguni
martam?**

**Radās neskaidrības, zvani –
tālr. 26161959.**